د ستورو ورا

شعرونو ټولګه

خیال محمد کټوازی

۱۳۸۶ لمریز

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګړنې

دکتاب نوم	د ستورو ورا
ویناوال	خیال محمد کټوازی
چاپ شمېر	۱۰۰۰ ټوکه
چاپکال	۱۳۸۶
ډیزاین	حاجي محمد عمر خېل

د انټیرنیټ په مخ ترتیب او ډیزاین کوونکې سمسور حبیبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

يادونه

دغه شعري ټولګه مې د۲۰۰٦ع کال په اوږدوکې د هالند د
روتردام په ښار کې ليکلې ده چې له يوشمېرشعرونوسره مې
پښتومتلونه هم راوړي خو په ځنې شعرونوکې يې د قافيې
او وزن په خاطريوڅه بدلون مېندلای چې دپاڼې په پای کې
مې بېرته په اصلي بڼه ليکلي دي.
مادخپلې وسې سره سم زيار ايستلی چې په خپله
ژبه ياني په پښتوژبه شعر ووايم اوکه په ځينې شعرونوکې د
قافيې کمښت نه يم اړ ايستلي نوزياته هڅه مې کړې ده چې
د پرديوکلمواولغتونوڅخه ډډه وکړم.
د دې کتاب شعرونه مې که څه هم دغزل په شکل
اوبڼه کې راوړي دي خو منځپانګه يې توپير لري ،دشعر د
نوروڅېرو په تېره دنوې اوآزادشعر په ليکلومې خپل وس
اوبخت نه دې ازمويلي.
دکتاب متن مې پخپله ټايپ کړی دی که کومه
ټايپي تېروتنه ولري او وزن يامانا ته يې زيان رسولی وي
نوپه ماباندې بخښنه ولوروئ

زه په شعروېيلوکې يواځې د الهام رول ته ډېره عقيده نلرم
بلکې ددې په څنګ کې زيات ليکل،لوستل اوتمرين کول هم
خورا زيات اهميت اوګټه لري ياني دشعر ناوکی هغه مهال
ښه ښکلامېندلای شي چې سينګارته يې زيات پام وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم زه یو مسلکي شاعر نه یم خو د خپل ګران هیواد او سپېڅلیو خلکو مینې او د خپلې مورنۍ خوږې ژبې پور او عشق مې دې ته اړباسي چې که د خپلې سرلوړې ژبې په سمندرکې یو څاڅکی هم ور زیات شي نو حق به یې یو څه اداو بللی شي ځکه چې دیوه توکم هویت ،موجودیت ،برم تاریخ،ویاړ او درنښت تر ډېرې کچې په ژبه پورې اړه لري او که له دوئ څخه ژبه واخستله شي نو هغوی بیا خپل کلتوري هویت،ملي جذبې،د هیواد مینه،لرغونې ارزښتونه،تاریخي کارنامې اوتوکمیزې اړیکې نشي پېژندلای او نه د هغو په اهمیت او خوند پوهېدلای شي.

په درناوۍ خیال محمد کټوازی

هالند روتردام

۲۰۰۶ـ ۱۲ ـ ۲۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خیال محمد کټوازي لنډه پېژندنه

خیال محمد دعبدلغفارزوئ په کال ۱۳۲۹کې د پکتېکا د
ولایت د مرکزد ښرنې دملکانو په کلې کې زېږېدلی ،لمړنۍ
زده کړې یې د ښرنې دعلي بابا په لېسه کې نورې زده کړې
یې د رحمان بابا په لېسه کې اولوړې زده کړې یې د کابل
پوهنتون دا بیاتو دژورنالیزم په څانګه کې پای ته رسولې.
له ۱۳۴۹کال څخه یې دراډیو افغانستان دخپرونو په
ډېروبرخوکې کارکړی دی ،په۱۳۵۵کې دراډیودخپرونو
دلوی مدیریت مرستیال په۱۳۵۷کې دراډیوتلوېزیون د
وزارت معین اود سولې او پیوستون ریس وو.
خیال محمد کټوازی د ۱۳۵۸کال په پیل کې د اطلا
عاتو اوکلتورو زیر وټاکل شوخودهمدې کال دجدې په
شپږمه نېټه په افغانستان باندې د شوروي اتحادله خوا
یرغل وشواوخیال محمد یې سمدلاسه زندان ته ورټېل
واهه چې د شوروبانو د استعمارپه ټول دوران کې د ببرک
کارمل دڅرخي پله په زندان کې څه ناڅه نهه کاله بې ګنا
کوټه قلف ساتل شوی وو .

په۱۳۶۷کال کې څرنګه چې شورویان له افغانستان
څخه په زورشړل شوي وود ډاکتر نجیب د ملي مصالحې
په دوران کې د نهه کاله زندان له تېرولو څخه وروسته د
نوروزند انیانوسره یوځای راخلاص شو ،یو کال وزګارؤ
اوبیا یې دباندنیو چارو په وزارت کې لمړی د سلاکاراو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته بیا د معین په توګه د ننه دارالوده، په ۱۳۷۰ کې د
سفیر په توګه د لیبیا هیواد ته ولاړ او یو نیم کال وروسته
د جهادي ډلو ترمنځ د خپل منځي د ورانو جګړو په وخت کې د
هالند هیواد ته مهاجر شو.

خیال محمد دهمدې کتاب په ګډون دري شعري
کتابونه لري او له ۱۳۴۹ څخه تر ۱۳۵۷ کال پورې د هیواد
په ځینو خپرونو په تېره بیا په راډیو کې لیکنې او خبرې
لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو

ځوانه که پښتو وايې نو ښه پښتو به وايې
دغه د جنت له خواتوښه پښتوبـــــه وايـــې

ته د درنو غرونو په لمنو کې لوی شوی يې
سپکه خوښکه ده ،درنه پښـــتو بـــه وايې
ښه يې له پردیوزیږوتورو څخه وچنه
ستا ژبه سپېڅلې ده سوچه پښتو بـه وايې
داد ګلو ونه چې وطن پرې ښکلی شوی دی
څانګې ورنه مه شکوه نګه پښتـــو به وايې
اوس يې چې ګرېوان ته تورلاسونه ورلوېدلې دي
ښه په لمن پاکه پښتنه پښـــــــتو به وايې
ژبه خوپسول ده د ولس دښکلا ناوې ته
ګل غوندې سمباله په ګاڼه پښتو به وايې
ځنې غمازان يې د اوګرې غوندې لړې سره
ستا څخه مې هيله ده خوږه پښتو به وايې

بيايې د نړۍ له سترو ژبو سره سياله کړه
ځانته که افغان وايې کـــره پښتو به وايې
ښکلې امېلونه د شعرونو ور په غاړه کړه
«خياله» ښه مهينه ښايستــه پښتو به وايې

(c) ketabton.com: The Digital Library

واګې

ګرد چاپېره مې راګــــرزوې ګـــرداب ــــــه
لا تـــــــرڅو مې څرخوې دغم دریابه

د وطن دمینې اورته چــې کــــړېـــــــږې
ته زمــــــادزړګي غوښه يـــې کبابه

هرمطرب مې شرنـــــګوي دزړه تـــــارونه
ستا په شانې وچ لرګی شومـــــه ربابه

اوس غبارد ناپـــوهـــــــــي راپسې ګرزي
چې مې غبږې ته پناه دروړه کـــتـابه

دژوندواګې مې دعشق په ولــــــکه ولاړې
له اورمېږسره مې څه غواړې تـــنابه

لکه شپه چې پــــه رڼــاورشـــــــې زړښته
زه دې وایستمه هسې لـــــه شـــبابه

مادعشق په نوم خپل سرپه لاس کې دروړ
تا په پڅه توره غوڅ کړانقـــلابــــــه

چې د «خیال» په سرکې شوراومستي ګورې
ستادزړه په شان مستي لري سیلابه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځه

دواړه سترګې دې لړ تورې کړه راځه
امېلونــــه دې درپـــــــورې کړه راځه

یووار بیا د ښو برید راباندې وکړه
دزړه ستـــــنې مې نسکورې کړه راځه

له تندي دې دلونګو خوشبویي ځي
تورپــــېکی دې دورې دورې کړه راځه

که زما دزړه توتي په دام کې ساتې
دازړې لومې دې نـــــــورې کړه راځه

چې ځواني دې په نظر نشي له مانه
غوړې څڼې دې لړ ســپورې کړه راځه

که د «خیال» د اوسېدو خونې ته راشې
دروازې درســــره پـــورې کړه راځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اکبر توره

دغم برخې مې لیکې قلمه ولې
پام دې نه را باندې نیسې ګرمه ولې
چې پخپله یې پتنګ په اورستې کړ
ترګهیځه پورې ژاړې شمعه ولې
د اکبر دلاس وسله چې اوس خرڅېږي
ډک بوړی به د مېړانې ږدمه ولې١
چې په خوله باندې مې نوم دهیوادراشي
تربڼولاندې مې ګرزې نمه ولې
دوطن د ویاړ شمله مې راکوزېږې
لا تر اوسه نه ماتېږې زغمه ولې
ستا په چوف کې خومې تللي وونذرونه
هرسرکوزې ته دې اړکړم دمه ولې
په هیوادکې مې دوینو باران اورې
زه به ناست یمه دبل په تمه ولې
د «خیال» زړه خوڅه کوربه دهرشي نه دی
تل ترتله پکې مېشت یې غمه ولې

١:بوړی =توپک (دتوپک یوډول دی چې پخوا یې ډېر استعمال درلوداوترنورو ګرانه هم وو.)
په پښتولنډیوکې ډېر یادېږي لکه:
تردابوړي توپک دې جارشم
تړلی تا دی کړه زه له خیاله څمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ستورو ورا

ګلشن په ګلو ښکلی دی کېږدی ورځـخه مه وړه
چمن بې رنګین کــړی دی غوټۍ ورځخه مه وړه

په دښته دآسمان کې يې رڼـا لـــــګې تورتمه
د ستورو د وراناوې ده سپوږمۍ ورځخه مه وړه

د سیند په غور ځنګونو کې مستي یې دزړه هیله
کبــان ورځخه مـــه وژنه هیلۍ ورځخه مه وړه

دا غشې دلینــــــد یو ځخه وبـــا سه صیاده
بید یاورسره ښه برېــښې هوسۍ ورځخه مه وړه

نسیم د پسرلي ورسره لـــــوبـــــې کوي بازه
دازرکې دې که زانـــــې توتکۍ ورځخه مه وړه

ادم چې په دې ځمکـــــه خلیفه د الاهـــــي ده
دژوند ښکلې تو ښه یـــــې دا نړۍ ورځخه مه وړه

ترخو به په دې غرونو دتـــا سیوری ګرزې د بـــــه
د «خیال» دزړه دمینې ښاپـــــېرۍ ورځخه مه وړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا يې مړه بولي

«يو متل دی وايي مکړه هغه منده ۱
چې لمن دې شي په کلي کې بربنده»

د مېړانې دې کمی نشته افغانه
خوغمونه دې ليکلي دي په تنده

«چې په لاس باندې وازيږي څه حاجت دی ۲
چې په خوله يې خلاصوې تړلې ګنده»

غليمانو مو بياتې په لاس نيولې
له هرلورې غوڅوي د وطن څنده

«لا تر اوسه پورې مړه ورته وايي ۳
د پټې ريشکه يې وخوړله غونده»

ستا له هرنګه ښېګڼو څخه تېر يو
خو دا غله دې ببرته وباسه ګاونده

چې په تورو دې وهو ويجاړ به نشي
کلک ولاړ يې د افغان دلارې خنده

چې يې برخې له ازله راوبښلې
خدازده څه شوه د پښتون د نصيب ونده

(c) ketabton.com: The Digital Library

«ستا د پوهې په سمند پورې يې اړه ۴
چې د بخت بګۍ به څو پورې وي رنده »۵

که هر څو دې تشوو نه خالي کېږې
لاتر پېڅو پورې ډک يې د ويړ ندہ

د زړګي د خندا ګل مې نه غوړېږي
په هر مټ باندې مې بار ده د غم پنده

ستا له پټ سره به پا يو د «خيال» ژبې
د پښتون د توکم مورې مه شې کونده

....

۱: وايي مکړه هغه منده چې سومبې دې شي بربنده
۲: غوټه (ګنده) چې په لاس خلاصيږي خولې ته څه حاجت دی .
۳: د پټې ريشکه يې ټوله وخوړه دوئ يې لا مړه بولي
۴ : سمند = آس = نيلی (د آس يو ډول دی)
۵ : رنډ = نه منونکی = ځېل کونکی = رېنګه کونکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطر

نصیب وکړې هسې چارې په ما باندې
وبه نــــکوې انګار پــــــه وچې سپاندې۱

دعزت کالي مـــې کـــاږي لـــه بدنه
په لغتو مـــــې وهــــــي راپورې خاندې

زه له شرمه چاته حال وبــــيلی نشم
برچه پک دي خدازده څه راباندې کاندې

تش زګروی کـــولی نشمه سخـــتي ده
چې ټټرمې شــــو د اوښ تـــرسينې لاندې

دواړه لاس مـــې راتړي په ځنځيرونو
ټېــــــــل وهي مې د اجل په لور وړاندې

د رباب او د شپېلۍ نغمې سړې شوې
اوس په هره خواکې چيغې دي ياساندې

مـــورې پـــټه خوله دې ونيسه خطردی
نورد «خيال» په قبرمه شکوه غړواندې۲

۱: سپانده = سپېلنی
۲: غړواندی = غړوندی = غاړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفکرکجاوه

دیدن ته دې راغلی یم مانهۍ ته مې درپـــرېــږده
په ځنګ کې به دې کښنمه نالۍ ته مې درپـــربږده۱

پوهېږم چې په سترګوکې دې شرم ځای نیـــولی
مجبوریم درته وو ایم خولګۍ ته مې درپرېـــږده

که داغوښتنه ګرانه وي نوخوادې بده مـــــه شه
ګرېوان ته دې لاس نه دروړم تنۍ ته مې درپرېږده

که لږ پسې درتېرشمه دښکـــــــلې مخ له پولې
دزنې ترمنې لاندې غــــــــړۍ تـــه مې درپرېږده

دزلفـــوله هـــــرتـــال سره دې فـــکر زنګومه
چــــې زړه درسره وتړم کمڅۍ ته مې درپـــرېږده

داتـــولـــې مې که نه منې نو وه بدرۍ جـــمالې
داوښکوله باران سره سولګۍ ته مې درپرېـــږده

دفکـــــرکجـــاوه مې د واده په اوښ سپـــره ده
د «خـــیال» سپېره نصیبه ناوکۍ ته مې درپرېـــږده

۱: نالۍ = توشکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرغلرې

که لرې رانه پاته دې که برې رانه پاته
دزړه دواړه ټوټې مې برابرې رانه پاته
په ځالو دګوربتوکې چرګوړې مېشته شوې
دچتکوپه منګولوکې کوترې رانه پاته
پردیو یرغلونوکړم له ساندوسره روږدی
له ډول اوله اتڼ سره سندرې رانه پاته
نسیم یې له پلوسره خوځښت کولای نشو
دږیروپه تاړاک کې خیالیګرې رانه پاته
نږدې ورته ورتلای نشم له زهرو یې وېرېږم
په ستونې دښامارکې مرغلرې رانه پاته
واتڼ دپردېسیو مې دهیلوزمری وژنې
وطن مې ترغدیولاندې لرې رانه پاته
له تېکې ښخه توره مودبل په امروزي
بدله زمانه شوله ډغرې رانه پاته
د«خیال»دزړه شاهین دی دهواپه لټه پایي
دښکارپه توررولوموکې وزرې رانه پاته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتله

خال دې پاچا تندی وزیر زلفې لښکرې
په هیوادونو دې ولکه ده زورورې
خوله دې دربار غاړه دې ارګ سینه دې تخت ده
دواړه لېمې دې پیره دارې بختورې
مخ دې سپوږمۍ ځواني دې لمر خالونه ستورې
ستا د ښکلا ډېوې بلېږې خیالیګرې
وربل دې دام څنې دې لومې د وربښمو
زما د زړه بورا خومه نیسه دلبرې

۱۳

رنګ دې ګلاب ونه چنار بوی دې د مشکو
نوم دې په درسته نړۍ تللی مرغلرې
څنې دې رنګې کړه زما د مټ له پاسه
«په خوند دې نه یمه په خرپ دې یم ګاځرې»
زړه دې انګار ګوګل نغری مینه دې اورده
مایې لمبو ته کړوې د لرې لرې
زما د زړه ستنې به رنګې کړې له بېخه
که دې راواړولې سترګې مرورې
خوله دې غوټۍ خندا دې ګل دیدن دې باغ دی
د عشق بلبل مې غږوي درته سندرې
د «خیال» له پام څخه به ولاړې نشې دواړه
د تا د سولې ښایسته سپینې کوترې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځونډی

اوردمینې راکړه چې لوګی دې شم
وچ به دې نظر کړم سپېلنی دې شم
خوله خودې پېزوان په اجاره یوړه
لاس دې رانږدې کړه چې بنګړی دې شم
څنې دې زماترملاوپېچه
ځان راسره وتړه مېږوی دې شم
ښه مې په کتوکتوکې وځاره
ستازمریوسترګوته کبلی دې شم۱
تاخو په ګلونوزړه بایللی دی
راشه چې دهیلوپسرلی دې شم
پاس مې د وربل په څوکو وټومبه
ښکلې چې په څنیوکې ببری دې شم
اوسم به دمشکوله وږموسره
یاره که په غاړه کې ځونډی دې شم
«خیال»په ګودرونوباندې ګرزوه
پرېږده چې په سرباندې منګی دې شم

۱: کبلی = دهوسۍ زوی = آهوبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کور ګټې

که د زړه د مینې راز غواړې د چټې ۱
کیسې ټولې دي له او ښکو سره پټې

«نڅاګره چې نڅا کولی نشي ۲
وایې مځکه لاکږه وینم له سټې»

چې له شوقه به په لاره سمې نه تلې
په دې ښارکې پاک لمنې اناوټې ۳

خپلو ښکېل کړو د پردیو په دامونو
کنه موږ خو د رلو د لې پخې متې

«که یې لاستی له خپل ځانه څخه نه وای ۴
تبرڅنګه ماتولې ونې غوټې»

هم یې لاس زما په وینو باندې سره دي
هم به ورمه د قاتل د وبال څټې ۶

« اوس دیوې سپړې لپاره چې لري یې ۵
ټول پوستین په اورکې غورزوي د الټې»

نه یې ګورمه ښارو نه بې خطره
نه زما جونګړه پاته شوه د ختې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پردو ترمنت لاندې مه شې «خياله»
«دلاهورترګټهو ښې دې د کورګټې» ۷
۱۷

۱: چټه: په وزن د «لټه» = مسته = ښايسته = خياليګره.
د پښتو په لنډيو کې ډېر دود لري لکه:
چې کته ځې خال ته مې ګوره
دهندوستان د چټو نشته شنه خالونه
۲: نخاګره چې نخا نشي کولای وايي مځکه کږه ده
۳: اناوټ = د بل د اوږوبار = اړ = محتاج = بېوزله
۴: ونه وايې که مې لاستی له خپله ځان څخه نه وای
نو چانه شوم ماتولی.
۵: څټه = جوال = بوری = بوجۍ = وری = توبره
۶: ديوې سپږې له پاره ټول پوستين په اور اچوي
۷: د کورګټې د لاهورګټې دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیال غواړي

زړه مې پار بدلی دی وصال غواړي
ښه یې په ګانه باندې سمبال غواړي
ځان پرې کړوي د کباب خوی لري
دا ډېوه پرست پتنګ مشال غواړي
پر ېږده چې تو بې ورسره ماتې کړم
مستنه په سروشونډو کې وبال غواړي
بیا به مې د زړه خونه روښانه شي
یارمې د تندي د پاسه خال غواړي
اوس مې په کوګل کې غبارونه دي
زړه مې د اشنا د مخ مشال غواړي
بیا مې دا بدرنګه صیاد ځاري نن
سرمې غو ځوي را څخه مال غواړي
«خوله یې د ګیدړې شخوند داوښ وهي»
ځکه له افغان سره جنجال غواړي
بیا لکه ژوره د ،رګ وینې څښي
توره خپکۍ ګوره موړوال غواړي
حق ته خو اورونه ګلزارونه شي
ژوند مې د انګار په لورې تال غواړي
روږدی شو په وینه د انسان باندې
بیا خوني ښامار راغلی «خیال» غواړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا شعر مې لا پخوا ليکلی وو.

مجبوري

کډې وتړې، زامنو سباوون دی
اوس زموږ له خپل وطن څخه بېلتون دی
کلی کور او هديره مو پاتـه کېږي
مجبوري ده په سفر باندې مويون دی
له آمونه شوروياندې راپورېوتې
نن په ټولو اولسونو کې پاڅون دی
خود اپورې پاکستان ته پناه وړمه
غم ځپلی زړه مې ځکه ځګرخون دی
د شمال او د سهيل په منځ کې ښکېل يو
د دوئ دواړو د افغان په ضد تړون دی
«سپي په خپلو کې که څو مره سره وران شي
خو فقير ته بيا د ټولو پيوستون دی»
زويه ګوته په ماشه نيسه په لارې
د هيواد د آزادۍ په نوم مو تلون دی
د قصاب چاړه په لاس کې چلوي يې
«خياله» ثرنګه ونډۍ ونډۍ پښتون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبخت هنداره

چې هرڅېرې لټومه ښکلی یار
مخامخ راته راځېږمه شي اغیار
خپلې ډکې خزانې ته چې ورځمه
ترې چاپېره وي دبل کلي ښامار
که هرڅوېې پرېمینځم دبخت هنداره
سر په سر ورباندې ګرزي تورغبار
زه دکلي په ناورین باندې خپه وم
اوس به څه کړم ورانوي مې غلیم ښار
«نن خو تش دموړ له څنګه سره تېرشو
زه وېرېږم چې دا لاره شوه دمار»۱
چې رقیب بایدپرې خپله ځړېدلای
نصیب موړ ته دړولی هغه دار
سپېره منی ورنه ښه ګڼمه «خیاله» ۲
که په وینو وي لړلی نوبهار

۱: وایي له دې څخه نه ډارېږم چې مارمې له څنګه تېرشو بلکې له دې وېرېږم چې دا به یې لاره شي .
۲: منی = خزان

(c) ketabton.com: The Digital Library

لونګ

که هر څو مره یې سیالان ګڼي بد رنګه
ماته ښکلې له هر چاده شوخه شنګه
د سرسترګې مې کږې وریسې اوړې
چې د پړک غوندې مې تېره شي له څنګه
«خوندیې ښه دی راتله یې» زما ونډه
چې لرې یې داشنادمینې بنګه
په تومت د عشق یې زه په اور کړېږم
خو په غاړه کې یې ته زانګې لونګه
لکه موج د اباسین چې په موړ وځي
مسته هسې وي روانه ړنګه بنګه
ماته برید د سپینو تورورا په یاد شي
چې دې اورم د لیلادبنګړو شرنګه
«خیال»د زړه په هغه رنځ باندې اخته شو
چې یې واخست د تېرو ښو له جنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نیل ناوې

مړاوی شانته ګل یم له پرهاره سره اوسم
اوس چې دا زغیو له بهاره سره اوسم
مینې زما برخه په اورونو کې لیکلې
غوښه د کباب یم له انګاره سره اوسم
نن یې ترملا پورې بمونه راتړلې
څه ساده پښتون یم له هوښیاره سره اوسم
خپله پیمانې وهي په ما باندې مرچلې
ځوان د لوړو غرونو یم له ښاره سره اوسم
ښه ګېډۍ د ګلووم راولوېدم له څانګې
یو وړمه باروتو له غباره سره اوسم
بیا لکه د مصر ناوکۍ د نیل څپو ته
ونډه د توپان شوم له سینګاره سره اوسم
«برخې ازلي دي نه په زور نه په زاري دي»
زه ازل رټلی له ښاماره سره اوسم
پښ یم ټکولی د زرګر له بټۍ وزم
تش په تصور کې له رخساره سره اوسم
خپله د انګور په شان له تاکه څخه شکېږم
نو روته په جام کې له خماره سره اوسم
ګرزي هر صیاد را پسې ولې مې په غشو
زه د توتکۍ غوندې له ډاره سره ا وسم
اوس خو چې ګیدړه له زمري څخه باج اخلي
پېښې مې اړباسي چې له واره سره اوسم
و یارم چې تر اوسه لا د خپل ظن په مینه
او ښ غوندې تړلی له مهار سره اوسم
«خیاله»ځان بدل کړه زمانې په او ښتو دې
څو به لا په خوب کې له ټینګاره سره اوسم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فلک مېچنه

دلا مبو په نمت را غله هغه لوړه
ډنډ په خپله غېږ کې و نيوه لغړه
بخته ما سره دې څه تربور ګېني ده
چې يې نه بولې زما د ياری وړه
د آشنا د شونډو سرې سکروټې ګوره
زما زېړ زبېښلی رنګ ورسره تړه
لا ترڅو به لاس ترزنې ورته ناست يم
چې مې ګرزي په هر بڼ د غبار لړه
«يو متل دی وايي ښه ده په عمل کې ۱
له پراته زمري نه ګرزنده ګيدړه»
ځوځ خونه يم چې ازغي په غېږ کې ساتم
د باغ ګل يم له وږمو سره مې اړه
زما سترګې لکه غلې ورپسې اوړي
چې تېرېږي مې له څنګه سره غوړه ۲
څو چې ګرزي د فلک مېچنه هسي
د پښتون د بخت اوګره به وي ناوړه
د رتبې د شوق په تمه دې زاهده
د مذهب ښکلې لمنه کړه ککړه
په خوځښت د زمانې کې معجزه وه
چې يې ماته کړه د خيال د نصيب دړه

۱: تر پراته زمري ګرزنده ګيدړه ښه ده
۲: غوړه = ښکلې = ښايسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اورلوبه

هسې چارې دې راوکړې مينتوبه
چې اوس ګرزمه رسواله لېونتوبه
که هرڅوژور ويده يمه هيواده
ستاتوده مينه مې وباسي له خوبه
هسې رنګه دې غمونولوغړن کړم
چې مې اوښکې شولې وينې له زووبه۱
روغ زړګی مې ستادمينې له بابته
په ګوګل کې نه ځايږي له پړسوبه
ښه ځواني مې دپتنګ غوندې لوګی شوه
چې مې وکړه ستاله عشق سره اورلوبه
سر اومال به زما دواړه درنه جارکړم
که مې ستاپه مينه تنده شې خړوبه
خياله پاڅه دتکل نيلی په زين کړه
مېړني خونه ډاريږي له سرکوبه

۱: زووب(زهوب)=ګزک=التهاب=خوړين
= انفيکشن . (هغه ګزک او التهاب چې
له ټينګې وينې سره له ټپ څخه راوزي .)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پردېسي

چې د باد غونډې مې تېره شوې په ځنګ
زما زړه درپسې درومي په غورځنګ
هسې رنګه خوشبويي دې ځي له زلفو
نه يې مشک لري نه عطر نه لونګ
دا ځواني چې ته لرې د چنار ونې
ما به وباسې له کلي نه ملنګ
د کاروان بهير به پټ په غرونو ولو
چې وانه ورې کوم يو غل د جرس شرنګ
«غوښې ټولې د خانانو په خوراک ځي۱
په هډوکو يې د سپيو سره جنګ»
هغې سپينې زما ږيره کړه راسپينه
چې وربل يې شو په مخ باندې راړنګ
د ښرنې وچې د ښتې مې ياد ږي
پردېسي ده په يوروپ کې مې زړه تنګ
«اوس له پېښې ځخه تېښته وايي نشته»۲
«چې مې يو پلو ته پړانګ دی بل ګړنګ»۳
خياله بېرته د خوشحال تورې ته لاس کړه
چې دې بيا په کهاله راغی اورنګ

۱:غوښې خانان خوري په هډوکو يې د سپيو جنګ وي
۲: له پېښې تېښته نه شته
۳ : يوې خوا ته پاڼ بله خوا پړانګ دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاودنه

سپېدو وچاوده په پای کې رنګ دشپې
هره خوا يې رڼا ګانې کړې خورې

لاګلا بو خپل تاجونه سمول
چې خاټولو په سر جګې کړې شملې

دګلپاڼو په لمنو اورېدلې
مرغلرې دشبنم رڼې رڼې

د وږمو څپې نسيم په غېږ کې يوړې
وروښلې يې بلبلو ته ولجې

چنارونو تر نظرلاندې څارلې
چې ترې لاندې غوړېدلې وې غونچې

په شنبليو کې لګيا وو بوی دمشکو
له ګلاب سره سينځلې نڅېدې

پلوشود ونو څڼې ږمنځولې
په لښتيو کې اوبه رابهېدې

دګهيځ شمال يې څانګې ښکلولې
له غوټيو سره پاڼې غوړېدې

په هرګوټ کې ګودرونه وو دپېغلو
پڼه بدلې پرې دکلي پښتنې

چې ناڅاپه توغندی دغليم راغی
لور په لور باندې يې تيتې کړې چرې

دچڼچوڼو پرهارونه يې څيرل
له توتيانو څخه وينې څڅېدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دچالاس او دچاسر ورپورې نـــــه وو
ښکلې نجـــــــونې په ټپونو کې پرتې
پټول یې خپل زخمونـــــه په منګولو
دګــــــودرغاړې په وینو باندې سرې
توتکیو ورتـــــه ســـانـدې غږولې
له غوغـــــا ســــره په غم کې ګډېدې
خیال چې ولید دغه ویرد باغ په منځ کې
دواړه ستــــرګــــې یې ترپایه ژړېدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محبوب علي د ښکلې شعر په اقتفا

تصویر

بخته په دې مړاوې ګل کې بېرته ښکلا واچوه
بیا په دې ویده بدن کې مسته اروا واچوه
ناوې د وطن به بیا د حسن پسول واغوندي
ته یې په سپین مخ باندې رنګینه بریښنا واچوه
زه به د غزلو مرغلرې ورته وپېیم
ته د دې خېرې د پاسه سپینه رڼا واچوه
لمر د پیوستون به د خیبر د پاسه وخاندي
ته پکې زرینې پلوشې د وفا واچوه
زه به یې د درستو کړاوونو کیسې ولیکم
ته پرې د خټکو د شعرونو غوغا واچوه
ستانه یې ټپونو ته پټۍ غواړم طبیبه
لږ پکې افغان ته د یو والي دوا واچوه
راشه د ژوند باده په دې ونو کې راوګرزه
بیا د دغه بڼ په وچو څانګو کې ساواچوه
بیا به رنګینې د پسرلیو ورته راشي
ته یې په ګلونو کې وږمې د سبا واچوه
خیال ته یې چې نوم افغانستان تر ښکلو ښکلی دی
ته په دې وجود کې بېرته ښه پښتونخوا واچوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتم ځي

«که په لاره باندې مار په هر رقم ځي[1]
خپلې سوړې ته چې ورسېږي سم ځي»
که يې هرې خوا ته اړومه څو که
برابرمې د وطن په لور قلم ځي
زه پوهېږم چې پخپله ورسره يې
تا به څه کوم زاهده چې پرتم ځي
«توره شپه به بې له چرګه هم سبا شي»[2]
نور يې خوښه ده په سمه که په چم ځي
نن خو پورته د مريخ په تندي پل ږدي
دلته ولې بې ګودره لا آدم ځي
زه به چاته فرياد ونه رسومه
چې مې بياله خپلې غېږې نه صنم ځي
نور يې نشم په سينه کې تم کولی
چې د زړه له زولنو څخه مې زغم ځي
د پردو په اوږو ته راغلې سايبه
اوس به خيال له خپله کلي څخه ګرم ځي

۱: مار که هر څومره کوږ روان وي ، خپلې سوړې(غار، سوري) ته ځان سيخ کړي .
۲: بې له چرګه هم شپه سبا کېږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسکتویه

دلته به څوک نه وي چې يې بوږي نه وي غاړې
ټول په دغه کلي کې له غمه څخه ژاړې

وایي«تر وژلې ورور پرې اېښې ګومل ښه ده»۱
کور او کلی پاته زموږ کډې ورنه ولاړې

دغه یې انصاف وو د جهاد د مخکښانو
وګوره د ښار کوڅې يې څرنګ کړې ويجاړې

څه مشکل صیاد ته چې یې ولې په لیندیو
ویرخو په کوترو دی چې ځالې یې شوې شاړې

بل ته خویې لاس په سلامي نیولی پورته
دلته یې له موږ سره د خولې خبرې لواړې

څو به لاسکتویه ځو د بل ترحکم لاندې
ځوانه که ښادي غواړې لستونې به درنغاړې

«فیل که چېرې مړ شي بیا یې هم په زنګانه کې۲
یو متر او به خولا په کچه وي ولاړې»

دی خودې پښتونه په اتوم باندې سمبال کړ ۳
خپله دې له سرڅخه ترلې دي ریتاړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وینې به دې زیبښي دژورې غـــــونـــــدې ګله
ځویې چــــې ونه بـــــاسې لـه خپلو غوښو داړې

هسې به له شګو ځـــــخه پــــــړې ځـــــانته اوبې
سرپــــــه زنـــګون ناست یې دبابا په توره ویاړې

ستا په اراده پـــــورې هـــــم اړه لـــــري خپله
خـــیاله «په هغه باندې به واوړې چې یې غواړې»۴

۱:تر وژلې ورور پرې ایښې ګومل ښه ده.
«ګومله دپکتیکا د ولایت یوه تاریخي ولسوالۍ ده.»
۲: فیل که مړشي بیا یې هم په زنګانه کې یو متر اوبه ولاړې وي .
۳ : دپاکستان داتوم پلار قادرخان نومېږي چې په خټه پښتون
اوله ایران سره یې هم په دې برخه کې زیاتې مرستې کړې وې
خواوس دیو مجریم په شان ترڅارنې لاندې ژوند کوي .
۴ : چې غواړې په هغه به به واوړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوکارې

چې په مايې لګوې د ناز نوکارې
له تندي څخه مې وينې وهي دارې
دا بهير به د جنون په لورې درومې
د عشق اوښې په تدبير نشې مهارې
چې له زړه مې د غمونو کډې بارکړي
شوخې سترګې دې راواړوه خمارې
«په ګيدړې پورې خپله لکۍ اورده»١
په ماوکړې خپلې مينې هسې چارې
که ډېوې يې په هرځلې بلې نه شي
د عشق لارې ترمنزله دې غبارې
چې مې ولې د ښو په توغندیو
لکه دروی د شپنو وهم کوکارې
که له «خيال» سره د مينې ګناه نه وي
د غزلوناوې څنګه شي سينګارې

١: ګيدړې ته خپله لکۍ بلا ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

یرغمل

زه ورته ګورم چې دوئ مې کور وړي
دژوند هستي مې دبل په زوروړي
«اورلره راغله دکورمېرمن شوه »۱
رپاند بیرغ مې رانه نسکوروړي
پخپل پټي کې کرونده وکړو
پروړه زموږ شی غنم مو نوروړي۲
بې له څښتنه دګلو بڼ دی
پاڼې یې باد وړي غوټۍ یې لوروړي
دلوړوغرونوخزانې کاڼي
لاجورد یې غله وړي ونې یې اور وړي
دشیخ پلتنې په کوڅوګرزې ۳
له زړه نه مینه له سرنه شوروړي
موږیرغمل یودبل په لاس کې
یامومسکووړي یا مولاهوروړي
په هرګلشن کې سپلۍ چلېږي
توتیان مووژنې باغ مو سمسور وړي
زما په برخه دمینې اوردی
سینه مې سوځي زړه مې ټکور وړي
ګناه یې خپله لاس په بل پاک کړي
مریې خودی دی «خیال»یې پېغوروړي

۱: اورلره راغله دکور مېرمن شوه .« پخوا داورلګیت استعمال دومره دېر نه وونوسکروټې به د چلم یا چای له پاره یوله بل کورڅخه راوړل کېدې کومه نجلۍ د چاکورته داور لپاره ورغلې وه اوهمالته یې دکورله څښتن سره اړیکې پیدا شوې وې چې خبره تر واده پورې ورسېدله اوپه دې توګه نجلۍ دکور مېرمن شوه اودامتل ترې پاته شو .»

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲: پروړه = بوس
۳:پلتن= اولسي او ملکي لښکر=غیرنظامي لښکر

د زړښت خپسکه

یاره نن خو په کتلو کې ثواب را
ستا په سترګو غړځنیو کې شراب را
چې ورېمې یې بو یو مه پرې مستېږم
ګرانه ما ته د هغو شونډو ګلاب را
اوس د مینې په غمونو کې ډوبېږم
ستا د ځنیو له وربښمو نه تناب را
زمولوي مې د زړښت خپسکې ورو ورو۱
لږ د مینې ما تو لو ته شباب را
چې کیسې د عاشقۍ دې پکې لولم
ستا د مینې د مذهب هغه کتاب را
عشقه ښه مې کړوه د اورلمبو ته
زه تر ټلو ته پیدا یمه عذاب را
چې هر تار یې د درخو له زلفو جوړ وي
خیال ته هسې د آدم دلاس رباب را

۱: زمول « په وزن د شپول » کمزوري او بې سېکه .
دا لغت زموږ په سیمه کې اوس هم دود لري خو د شیخ
اسعد سوري علیه الرحمه د بوللې لمړۍ بیت چې د غور
د زړور پښتون پاچا امیرمحمد سوري پر مړینه یې
دیوې ساندې په ترخ کې وېلی وو په هماغه وخت کې
هم معمول وو البته د « ز »توری ساکن دی لکه :
دفلک له چاروخه وکړم کوکار
زمولوي هر ګل چې خاندي په بهار
« پټه خزانه »

(c) ketabton.com: The Digital Library

درځم

دیدن ته دې هیواده له جرګو سره درځم
ستاغېږې ته دعشق له ولولو سره درځم
پوهېږمه چې لارې پاټکونو دې نیولې
زما جنت نښانه له خطرو سره درځم
داغرونه اوډاګونه دې باغونه د ،ارم شه
بلبل دې یم وطنه له نغمو سره درځم
دزړه په سرمې بربښې لکه ستوری دپېرووونو۱
په تا باندې مین یم له پښتو سره درځم
بېلتون دپرد ښسي دې یم له غېږې نه ایستلی
په دې باندې که پړیم له توبو سره درځم
د «خیال» دزړه دهیلود ساحل دغاړې ګله
دمینې په دریاب کې له لامبو سره درځم

۱: پېرووونې = داپه اسمان کې د ستورویوه ښکلې
ډله ده چې یوله بل سره خوا په خواکې پراته دې .
کوچیان اوکلیوال خلک دپېرووونو له خوځېدلو او
راګرزېدلوڅخه دشپې مهالونه اودکال موسمونه
پېژني ،له کهکشان اولمریځ نظام سره توپیرلري .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کاڼي کرښه

راوړه جام د بنګو چې نشې د رسره ماتې کړم
اور د مینې راکړه چې لمبې د رسره ماتې کړم
څو به لا پلمې د پرهېزونو یادوي راته
پرېږده د زړه سره چې توبې د رسره ماتې کړم
زه خو د اجمل غوندې زمری د نظم نه یمه
ښکلې چې په شعرکې ولولې د رسره ماتې کړم
ږمنځ به دې د تورو تورو زلفو دولول شم چې
څنې دې په لېڅو کې خورې د رسره ماتې کړم
لوزمې له تا سره د کاڼي په سر کرښه ده
څه پردی خونه یم چې وعدې د رسره ماتې کړم
مخ دې لکه لمر د سباوون دی پلوشې وېښې
راشه چې د وړانګو رنګینې د رسره ماتې کړم
دلته بد رګې د بېلتانه راپسې ګرزي لا
مینې د کلونو به دلې د رسره ماتې کړم
وو ایه غماز ته که زموږ له غرونو نه وزې
سم به په دې پرښو کې پنجې د رسره ماتې کړم
«خیال» خو که د کلي په دودونو ډاروې لیلا
بیا به دې ملنګ شم چې پلمې د رسره ماتې کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټال

نه دې ساري چېرته وينم نه دې سيال شته
نه دې ګور مه ځوک ورته دې مثال شته

دﻫ بوې احسان به ولې تروږمۍ وړي
چې د زنې په شيشه باندې دې خال شته

هره شپه يې زنګوه تربرېځره ١
زما فکر ته دې تل دزلفو ټال شته

راشه اوښکې مې راوچې کړه د سترګو
چې له تا سره زما دلاس دسمال شته

نور به نه درته راوړم دباغ ګلونه
چې وربل دې په ګاڼه باندې سمبال شته

زما مينه برملا ده چې څه کېږي
په دې ښارکې خوګردونه دشمال شته

لاترڅو به مې ترټې په تورد مينې
ماچې څومره ځوروې هومره وبال شته

که هرڅو په اشارو راسره ګرزې
«غل په غره کې نه ځايېږي» دامثال شته

دغه لږې د تورتم به هم رڼا شي
دبېلتون په تروږمۍ پسې وصال شته

که يې غواړې له کلاځخه را ووزه
ستالپاره دګودرپه غاړه « خيال » شته

١: بربېځر= ځاښت = دغرمې اوګهيځ ترمنځ مهال .
دمهال لپاره په پښتو ژبه کې ډېرخوارﻩ نومونه موجود
وولکه: سپېده چاودياسپېده داغ، ګهيځ ،لمرڅرک،
بربېځر ،غرمه،برمل ،لرمل ،لمرلوېده، ترمل او شپه د
اسلام له راتګ ځخه وروسته هم موجودووخوبيالکه
زموږ نوره ژبه دناوړوپېښوله کبله وسولېدل اوله منځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړل يوائې غرمه په ټولو پښتنو کې لا پاته ده دګهيځ
استعمال هم کمېدونکی دی او برېځرزموږ په خواکې
لادودلري ښکارندوئ عليه رحمه چې د سلطان شهاب
الدين غوري په واکمنۍ کې مخوراو ښه شاعروود
يوې بوللې څخه يې د پښتومهالونه داسې ښکاري .
هرګهيځ چې لمرخرک کېږي له خاتيځه
څوچې يون کادلوېديځه په څنډونه
که برېځروي که غرمه وي که برمل وي
که لرمل ،که لمرلوېده، که ترملونه
« پټه خزانه»

ټاپې

هغه کوزکلی زموږ وونوم يې ويرشو
چې دا پورې شوروی پکې آميرشو
دلرغونوخزانو په نمت راغی
خودغرونو په پېچوموکې راګيرشو
له کابل څخه يې پورته کړې لوخړې
چې دکلي ږېروردبهير ميرشو
دمذهب سپينه لمن به کاندې خړه
چې په سيمه کې ناولی زموږ پيرشو
يو په بل باندې ټاپې دې لګوي يې
لا پرون يې مجاهد وونن کاپيرشو
اوس به چاته د زړه چيغه رسومه
زماخوب دمينې بل رنګه تعبيرشو
لويه خدايه درحمت ډ بوې رڼاکړې
که تورتم زموږ دفکر پې تنوير شو
چې دباز پېښې کوي د ونو چتکې
«خيال» خوځکه په سيالانوکې زهيرشو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قلم ولاړ

یوه ګیله وه چې دلاسه مې صنم ولاړ
اوس به څه کړم چې مې زړه ورسره سم ولاړ
زه به هم دفکر ټال ورپسې ولم
چې مې یار لکه شاهین په نوې چم ولاړ
«سړي غرونه دي مېړمنې اړمونه» ۱
له جنته څخه څرنګه ادم ولاړ
رڼا ورځه مې شوه هغه مهال توره
چې زما له خوارې برخې نه قلم ولاړ
که ګیلې لرو له روبل او ډالرو
دافغان په ټکولوکې درهم ولاړ
خپلې ژبې ته خپه وم چې غوښېږي
اوس وېرېږم چې له منځه مې توکم ولاړ
نن د «خیال »د زړه ټپونو ګزک وکړ
چې دعشق له درملنې یې ملهم ولاړ

۱: سړي غرونه دي ښځې يې اړمونه .
ښځه اونارینه دانسان دیوه سر ،دوه سترګې دي ،په
دې متل کې چې کوم مفهوم ځای نیولی هغه یواځې
په متل پورې اړه لري اود قافیې تابع ګرزېدلی دی
اوبس .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هينداري وهي

آشنا مې کړه وکړه لاري وهي
له خواشينۍ مې زړه کوکاري وهي
بېلتون پرې زړې دغمونو کړي
دژوند په دښته مې شيدياري وهي
خپله څېره ورته ښکارېږي پکې
وزه له ښکر سره هنداري وهي
غريب يې تل دزړه په وينو ګټي
شيخ يې په کلي کې تياري وهي
اوس چې په لاس کې ماشينګنې لري
دوی له کېبلو سره خواري وهي
د زاهدانو عدالت ته ګوره
له ځانه سل ځله هوشياري وهي
«لکه کاغی دزرکې غاړه کوي ۱
خپله يې هېره شوه بغاري وهي»
نجلۍ دعشق په نېزه وويشتمه
خياله له زړه مې وينې داري وهي

۱: کاغي دزرکي غاړه کوله خپله يې هېره شوه .
کاغی = کارګه=کاغ =کوړاغ =زاغ =کارغه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاړوګر راغلی یم

وعدې ته دې جانانه په ګودر راغلی یم
داځه زېړی مهال دی مازدیګر راغلی یم

انځورد سپینې خولې دې دغزل په بیه کاږم
دیدن ته دې مهینې په هنر راغلی یم

دعشق په پلوشو کې به دې وپېچمه ګله
ستاحسن ته ځرګنده لکه لمر راغلی یم

نغمې دبلبلانو که دمینې سرول وي
نوزه هم درته ګرانه په غومبر راغلی یم

ګرېوان مې که شکېدلای دی دزړه ښیښه مې پاکه
خپه نشې له مانه چې ببر راغلی یم

کمځی دې که هرڅومره بې اودې غوندې ماران دې
په دم یې اېلومه پاړوګر راغلی یم

ترڅو به د دسمال په اشارو سره غږېږو
د «خیال» مینه رسوا شوه په ډګر راغلی یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

منه

زه له پېریانو تښتم ته راته د پېب یادوې
خپله کوکارې وهې ماته مې غرېب یادوې
لاس دې په وینو سره دې، په بل تورونه وهې
لوړې مانې دې ګوره چې ماته جېب یادوې
ناصحه ځان بدلوه دوخت له منډو سره
زه دې ملا ته حیران ته دې تالېب یادوې
مرید دې وچې شونډې، تناک لاسونه ګرزي
اوس دې رښتیا نه مني ته ورته فرېب یادوې
مطریبه مه غږوه ،زړې سندرې راته
زه یې نڅا نه غواړم ته یې پایزېب یادوې
ولې نصیبه زما ،دژوند رقیبه زما
دمادعشق نیلي ته دېلتون کرېب یادوې ۱
د «خیال» دزړه بلبلې، ترمخ دې زنې ښکلې
زه یې منه بولمه چې ته یې سېب یادوې

۱:کرېب په وزن د «جېب» =رقاب (په آس
باندې دسپرېدلو لپاره دزین پایډل)
په کرېب کې د «ک»توری ساکن دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ازمویلې

ثوبه زموږ برخه وي د ښتو په کېږدیو کې
ښارته خوورتلای نشو ،لویان دې په ماڼیو کې
بیابه دې د سر د پاسه ټک وهي مېخونه
پام کوه چې ولاړنشې کابل ته په څپلیو کې
دغه ازمویلې دې لا نه دې پېژندلې
ساه له سرې باسي حرموني په سلګیو کې
هلته کانټینرې ګرموي د مرګ لپاره
خښتې افغانان دي پخوي یې په بټیو کې
دلته هم په کلیو کې ژوندي سرونه رېبي
ستړه د پښتون وهي اختیار یې په پردیو کې
وایي چې« هم بوره هم بدنامه شولې خوارې »۱
هرڅه درنه ولاړل دناولیو په نا ندریو کې
ګوره چې« ډبرې هم کډې ته رغرې »خیاله ۲
موږ لکه ګلونه مړاوي کېږو په سپلیو کې

____

۱: هم بوره هم بدنامه شوه
۲: ډبرې هم کډې ځای ته رغړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مارچیچلی

ستا د مخ په شیشه سره او سپین ځلېږي
که رنګونه په هنداره کې ماتېږي
ګرانه بیا درته راستون شوم مجبوري ده
«مات لاسونه خپلې غاړې ته ورلوېږي»۱
پټې خولې مې د سولګیو پټ خوندي کړ
«مارچیچلی خو ، له پړې نه وېرېږي»۲
«که رښتیا دې یاره زړه راباندې سوځي ۳
له ړندو سترګو نه، هم اوښکې بهېږي»
د رنګ په درنګ دوخت شپېږې را څخه تښتي
لنډۍ ژوندون دی د پناه په لورښوېږي
یو وار راشه چې ګلونه درته ویړ کړم
د سر «سترګې په بڼو کله درنېږي»۴
د زړه مینه په ډګر راسره وکړه
وايي «شنې خوځه په غلا نه خوړې کېږي»۵
خدای دې مه خوږوه هسې رنګه یاره
لکه «خیال» دې چې په مینه کې ځورېږي

۱: مات لاسونه غاړې ته لوېږي .
۲ مارچیچلی له پړې څخه وېرېږي
۳: که زړه سوځي له ړندو سترګو نه هم اوښکې بهېږي.
۴: سترګې په بڼو نه درنېږي .
۵ :شنې په غلا نه چیچل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

آونګ

دا خوږ سیوری د چادی چې په څنګ راسره ځي
زما د وطن خیال دی په غور ځنګ راسره ځي
په سترګو یې که نشمه لیدلای له بهره
د فکر په هنداره کې یې رنګ راسره ځي
د نورو په ګیډیو به یې ورنکړمه پانه
د ډښتو هریو بوټی یې لوه نګ را سره ځي
افسوس دی چې یې وینمه بې شمېره پرهارونه
له ښاره تر مناره پورې ړنګ راسره ځي
د ګردې دنیاګۍ په سر ارامه ارامي ده
یو اځې د پښتون په کورکې جنګ راسره ځي
ببرۍ د ژوندانه مې ډوبوي د غم په سیند کې
د هرې څپې غاړې ته نهنګ راسره ځي
که نوم مې د شېرینې تش په ژبه باندې راشي
له پاسه مې په سر باندې کلنګ راسره ځي
زما نصیب ته وګوره چې مار له مرګه بچ کړم
د ننې په لستوڼې کې اورنګ راسره ځي
هډوکې مې د مړیو ښښتېځي غوړې ترې باسي
دا پورې ګاونډی لکه آونګ راسره ځي
متل دی «چې درانه بارونه وړي خوراک یې ځوځ وي»
د «خیال» کډه په شا باندې ملنګ راسره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښپونو غلبېل

تږى د وصال يم شرابونه ما ته مه راوړه
زه لېوال د مينې يم جامونه ما ته مه راوړه
راشه په سينه مې د ښپونو غلبېل وګوره
سر ترنوکه څرېکه يم دردونه ما ته مه راوړه
موم غوندې بد لېږمه د ښکلو په منګولوکې
پام کوه چې وانه وړم لاسونه ما ته مه راوړه
ګرانې ته زما د زړه ګانه يې پسول څه کوې
خپله ښايسته يې سينګارونه ما ته مه راوړه
ژرنده د ناورين زما د سر د پاسه ګرزي
پرېږده د ويرباده نورغمونه ما ته مه راوړه
زه د ومره تنکى شوم چې د مچ پښې مې ژوبل کړي
بس دى د خيال عشقه پرهارونه ما ته مه راوړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بربښناګانې

بيا به پسرلی شي میناګانې به راځي
توري شپې به لېږدي رڼاګانې به راځي
واورې به خپل سپين کفن ورونغاړي له مځکې
خاندي به ګلونه ښکلاګانې به راځي
روغي به شي بيا دغه نوکاري د سېليو
ځانګې به شي پېغلې نڅاګانې به راځي
پاس به د وريېځو درمندونه په ګډا شي
ګرزي به پړکونه ،بربښناګانې به راځي
شنه به چمنونه شي شنبلي به زرغونه شي
مستې توتکۍ اوبوراګانې به راځي
بيا به د پرديوتېپوسانو پوځ ووهي
باغ ته دتوتيانوبلواګانې به راځي
بيا به ګودرونه په منګيوښايسته شي
«خيال» به ورته ګوري خنداګانې به راځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شهسوار «سنګروال» د بنکلې شعر په اقتفا

چا په مخه کړې يو

مور، خولا ترا وسه ولو لو په مخه کړې يو
سپک د سيند ځګونه شو و ځپو په مخه کړې يو
توره مو له تېکې نه د بل په امر وزي
باتې د زمري وهو بيزو په مخه کړې يو
نن چې د پېرو ونو کچ کو لو زمانه ده
خپل کورونه نلرو خېمو په مخه کړې يو
خېرو په مرچل باندې سرونه مو په لپو کې
پايلې ته يې نه ګورو ،ولجو په مخه کړې يو
ځو به زمور ستر ګې وې د نورو په جېبونو کې
هر څه رانه پاته دي پيسو په مخه کړې يو
مور، خولا ترا وسه د خپل سر په بيه پوه نه يو
ځکه هديرو ته جنازو په مخه کړې يو
هسې خو د خپلې ارادې خبرې کاندو
«خياله» چې خپه نشې پردو په مخه کړې يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

برمته

چې موغوښته ستا په زړه کې سمندره
دنهنګ په خوله کې ولاړه مرغلره
غمه ستونی مې له غرېوه څخه ډک دی
نه مې چیغه له خولې وزي نه سندره
هرې خوا ته مې که بیا یې درسره یم
زما زړه دې برمته ونیو دلبره
ځو چې ته یې ګودرونه ښایسته وي
خوند خو تا و اخست زېړیه مازدیګره
موړ دې هېرشو و په ماښیو کې راګرزي
«یو دې بام دوه دې هواوې دې اختره»۱
«اوښ ته وایې چې اورمېږ دې ولې کوږ دی
وایي کوم ځای مې سم ګورې زوروره»۲
«چې یې لو ته خوښه نه وي دلوګرې ۳
لور په لوټه تېروي نه په ډبره»
ترړټلې «خیال» خو ته ښه یې پېژوانه
چې دیار په مخ زنګېږې بختوره

---

۱ : یو بام دوه هواوې .
۲ :اوښ ته یې ویل چې غاړه دې ولې کږه ده، ویل یې
کوم ځای مې سم دی.
۳:دلوګرې چې لو ته زړه نه وي لور په لوټه تېروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوب

خوب وینم زنګېږمه له تا سره په تال کې
لاس مې دې په غاړه کې وي سترګې مې په خال کې
څنې دې زما له مړوندنو سره لوبې کړي
بوی دې د عطرونو وي چلېږي په شمال کې
د ېب له پاسه راشي ما په خوله کې درنه یوسي
ته را څخه پاته شې ویده په زرغون شال کې
غرونو ته مې یوسي په یوغار کې مې ایسار کړي
سرا و پښې مې دواړه سره ونغاړي په جال کې
توره تره ږمۍ وي تش یادونه ستا رڼاوي
سم له دې بلاوو سره ښکېل یم په جنجال کې
خپله یې له داړو څخه وینې دانسان ځي
زه یې رانیولی یم د مینې په وبال کې
وایي چې نو ته دښاپېریو مینه څه کړې
سر به پکې وبایلې دښکلو په وصال کې
ته د ادم زوی یې ښاپېرۍ خو د ېبانو دي
تاسې شاته پاته یاست له موږ نه په کمال کې
کله چې را ویښ شو مه له خوبه څخه «خیاله»
فکر مې له د ېب سره وو زړه مې په جمال کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چیغه

کله چې خاني لرم، په زړه کې کېميني لرم
اوس چې ملنګي لرم، غرور د پاچاهي لرم
زه که پرد بسي لرمه، دغه بد مرغي لرم
نن خوبې وسي لرم، په کلې کې پردي لرم
بیابه توره وباسمه، زړه مې لا یاغي لرم
متېې افغاني لرم، منګولې دزمري لرم
فکر دزلمي لرمه، شوق د پسرلي لرم
عشق دموسیقي لرمه ویاړېې تاریخي لرم
دود ، دخواخوږي لرمه، مینه انساني لرم
شورلرم مستي لرمه، خوی دغرڅني لرم
«خیاله»څه خواري لرمه مسته شاعری لرم
توره مېداني لرمه، چیغه توپاني لرم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېغور

پتنګ ومانه په ځان دمینې تور
اوس یې شمعه کړوي په سر د اور
ډېوه ټوله د رڼا په بیه درومې
خوپلتې خوارې ته پاته شې مخ تور
دا انګار به شي ترخپلو ایرولاندې
چې سپرغۍ له ځانه وېشي لورپه لور
په لمن یې دباروتو غبار ګرزي
ددې بڼ ګلان به کله شی سمسور
دلوونګو فصل لمرپه زړښت سپاري
خو دغچ غبار یې پېټی شي د لور
که داشته تود وخي ځان ته خوندي نکړي
سره سکروټه شي پخپله سوی سکور
دمالیار په مخ کې چوتکی غوټۍ ښکل کړي
خویادېږي یې بلبلوته پېغور
«وزه خلاصه شوه په تېښته له لېوه نه
دقصاب چړې ته ورغله په کور»۱
چې په ببخ کې ورته کېږدي اومې خښتې
«خیاله»تخت یې له بنسټه شي نسکور

۱: وزه (بوزه) له لېوه څخه خلاصه شوه
دقصاب کره ورننوتله .

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنځور

په هره خوا چې ځمه دی ضرور را سره ځي
دیار د مینې غم دی لکه نور را سره ځي
هر څو یې که دزړه له منځه وباسمه بېرته
د فکر په پرده باندې انځور را سره ځي
د زلفو هره څوکه یې لښکه د غومبسې
پخپله په نخرو لکه تربور را سره ځي
د حق لېونۍ چیغه مې په ژبه باندې ګرزي
له دار سره مې برخه ده منصور را سره ځي
د اښکلي چې زه وینم د هالند په روتردام کې
ارمان دی چې په مینه کې غرور را سره ځي
قفس مې د پښتیو شو د فیل تر پښو لاندې
د «خیال» د زړه بلبل پکې رنځور را سره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چېرې ولاړې

نه دې اورم له راډيونه
نه دې غږ له تلوېزيونه
نه دې لوست په ښوونځي کې
نه دې څرک له پوهنتونه
نه دې شتون په سېنما کې
رټل شوې له روغتونه
نه دې توری په دفتر کې
تری تم له کتابتونه
اې د «خيال» د ادې ژبې
چېرې ولاړې له پښتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاځون

زېړی ګل یم له ازغي سره زرغون شوم
د خاټول غوندې په زړه کې ځګر خون شوم
کړی، شپه د غم ګلۍ، را باندې اوري
پانې پانې په لمن د سباوون شوم
د توکم توپیر مې نه وو خدای خوشته دی
د دښمن په ځنځیرونو کې پښتون شوم
د لیلا د کوڅې سپي را پسې غاپي
زه شکېدلای ګرېوان ګرزمه مجنون شوم
د دېب سیوری مې د سر د پاسه ګرزي
له بابته یې په خوله باندې زبون شوم
اوس مې چیغه بندولای نشي «خیاله»
چې په پټه خوله کې زور و مه پاځون شوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تندي کې مې چې ګورې هره ګونځه
دغه ټولې دي دتا دعشق له رنځه
ستا د سترګو دبڼو ويشتلې غشې
بېرته وباسه زما دزړه له منځه

، ،

که هرڅو مره نوم وتلی په جهاد يې
په وهلو ټکولو کې استاد يې
چې کورونه ورانوې په هوانونو
قوماندانه مجاهد نه يې جلاد يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

، ،

ته خو ،ښه يې چې غندلای يې شې واړه
دغه سرې او شنې دښمنې غدۍ دواړه
دی به څه کړي چې پخپله يې تړلې
په دايوه خواکې لکۍ په بله غاړه

، ،

دغه لوړې څوپوړيزې ودانۍ
دکابل په هره برخه کې ماڼۍ
تاله کومه کړې ببره قومانداڼه
نه دې مال وو نه دې پوهه نه ګدۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نغارې

پيالې راډکوه چې نازنينې ته ورځم
دګلو دګېډۍ غوندې رنګينې ته ورځم
«زمانصيب ته ګوره چې غنم مې شي وربشې»
په لاره کې پيرې دي چې وربښمينې ته ورځم
متل دی چې «دګوډې لار په ژرنده ورغلې»
زما دغه مزل دی ديار مينې ته ورځم
«اوبه چې ترسرپورته شي څه يوه نېزه څه دوه يې»
ډوبېږم که رسېږمه سنګينې ته ورځم
دکلې په کوڅو کې نغارې دې غږوه يې
د لمردپلوشې په شانې سپينې ته ورځم
دلرې نه وا ښن دی په شېبو يې لنډومه
دعشق برخه خوږه ده چه شيرينې ته ورځم
پيغام مې ورته يوسه ترکوڅې دوصال باده
په مينه ور روان يمه مهينې ته ورځم
هرڅويې که داسيمي دي وښلې تنزيمونو
د«خيال» دغه تکل دی خپلې وينې ته ورځم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تربور

بلبل په چیغو چیغو ځي غونچې د ګلو چور
ګلاب په زړه ټپي ښکارې ربړدی په وینو سور
د پرخو رنې اوښکې له غوټیو را څڅېږي
ګل تاج له سرنه ورکړ بورا تېښتې ته مجبور
په ما پسې لا ګرزي ځارګران د ګاونډیو
په لوټويې را ماته کړه هنداره د شعور
په سر به دې بلا شي ځوېې زهر وي په خوله کې
زموږ خو تجربه ده «دلستونې د منګور»[1]
نن تول د عدالت د مصلحت په تله کېږي
د حق نارې وهي په دار ختلی دی منصور
هرڅوک په دې نړۍ کې اول خپله وینه پالي
یوازې پښتانه دي چې د ښمن ګڼي تربور
یو توره په لاس ګرزوي بل ګوته په ما شه ږدي
نن جنګ زموږ په برخه ګرزېدلی دی دستور
خو بېرته که دا مات زړونه را ټول شي سره «خیاله»
دا اور به د باروتو شي ګلونه د تنور

۱: منګور = مار (دخوست په ځنې ولسوالیو کې منګیر ورته وایي موږ د دېوال ګړندي ته هم منګور وایو چې تر چرمشکۍ لږ کچنی دی په خونو کې پیدا کېږي او هغه یې بې ضرره دی .)

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیبره !

که هرڅو مره دې نوم لوړ شمله دې بره
تور کاغان درباندې وختل خیبره
چې د استاد جګوڅوکو ولکه غواړي
دښمنان درته رادرومې له بهره
ستاعزت له هرڅه پورته وو افغانه
فلک څه چارې در وکولې ستره
ته یې تل په توره وګټې پښتونه
د ملا غشی دې مات شي په خبره
د مرګي وبا دې روږدې شوه په وینه
نیم په لره باندې وژني نیم په بره
چې د خولې ګوله دې خوري ته ورته ګورې
ستاتر وچوشونډو جارشمه نهره
زه خو هسې رنګه هوډ لرم وطنه
چې دې پت درسره پالم تر ټکره
په جنت کې به مې هم د هیلو کور یې
د «خیال» ګل غوندې هیواده دزړه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

منجله

په زړګي کې مې اورونه دې خراب یم
دوطن په مینه پوخ لکه کباب یم
د بېلتون غمونو هسې رنګ نرې کړم
چې له پوف سره ماتېږمه حباب یم
لاترڅو مې څوروې د مینې رنځه
تن مې وګوره له غمه وچ رباب یم
«ړومبنیه عقله کاشکې چې وروستی وای»
اوس خوښکېل په منجله کې دګرداب یم
په دې پټه خوله مې پروت برغولی ښه دی
کنه زه خو له اوله انقلاب یم
راشه وڅېړه د «خیال» دزړه دفترې
چې دغم دبدو پېښو یو کتاب یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمازراځي

دښکلو میره څومره په نازراځي
لکه بلبله په مست آوازراځي
په سپینو لېڅو په سرو منګلو
دزړونو ښکارته دغرونو باز راځي
چته درخوده په شوق مینه
دعشق رباب ته لکه شاباز راځي
اتڼ یې زده دی ډول یې خوښیږي
سندرې بولي په وخت دساز راځي
زمادهیلو سپینه کوتره
دزړه شاهین ته په لوړپروازراځي
په مړوکتو کې اورونه وېښي
دمینې جنګ ته نوی آغازراځي
لارې به څارو ، غمجنه «خیاله»
مینه به پالو چې بیا غمازراځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخاټولوجنډې

والوزئ وريېځواو راولونى زمزم
وشيندى پـه پاڼومرغلرې دشبنم
ښکارې دخاټولودجنډود رپېدونه
رابه شي ګلشن ته نوى دورد پرتم
مستې به نغمې شي اورامستې به بلبلې
پورته به شي ښېرته تورې لړې دتورتم
بيابه وي دښکلوتوتکيواتڼونه
ښېرته به دزاڼوکتارونه شي راتم
ناڅې به ګلونه اوراپاڅي به عطرونه
ولاړې به شي ښېرته دغه دوړې دماتم
اورې به دپرخومرجانونه په شنېليو
ګرزي به له«خيال»سره راګرزي به صنم

(c) ketabton.com: The Digital Library

انصاف

په یوه پښه ولاړیم د ګل پښتې مې په سر
ربړدی د پسرلي یمه نڅېږم لروبر
د دښتو په لمنو بې اوبو رازرغونېږم
باران که په ما نه اوري ولاړیمه نهر
ګهیځ راباندې ولوروي پرخې مرغلرې
ډېر ژر یې پلوشې راڅخه تښتوي دلمر
نسیم یې د شمال څپوته وېشي په هواکې
ورمې، مې په عطرونوکې د مشکو د عنبر
ترڅوچې زه غوټۍ اوسم له سترګوالونیایم
که وخاندمه وړانګو ته مانه پرېږدي خطر
له ښخه مې ور وشکوي ځواني مې نیمه خواکړي
په زلفوکې مې وټومبي پیمخې په هنر
سوکه سوکه مې پېغلې دتندي دښکلا سیال کړي
له ځان سره مې لېږدوي ویالې ته برابر
خوښي اوخنداګانې خوکوي دکلې مستې
رازونه وې له ما سره دنجونو دګودر
خواله مې له سپین مخ اوله سروشونډو سره کېږي
ترڅو چې زه تازه یمه پالي مې زورور
چې مړاوی شم، ماپانې پانې ورژوي ښکلې
په ګوتوکې مې مروړي بیامې واچوې بهر
انصاف دبندګانوخوهمدغسې وې «خیاله»
چې ګټه ورته نلرم وهي مې په ډګر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتله

ستا د زلفو د ولول د غه تعبیر دی
چې زما په برخه تل د عشق ځنځیر دی
که هر څو یې پرتله کړمه په شعر کې
ترسپوږمۍ دې ښایسته د مخ تصویر دی
چې په جیب کې یې ټاپې وې د تورونو
نن یې جام په لاس نیولی هغه پیر دی
مریدانو یې اسرې ورته راوړې
د دانې حریص پخپله په دام ګیر دی
چې زما د وطن واګې رانه غواړي
د دې سرو او شنو غدیو څه توپیر دی
«هګۍ دلته اچوي کوټ کوټ یې هلته»
د بهیر په برخه د غه رنګه میر دی
چې منګولې یې د «خیال» په وینو سرې وې
هغه بیا زموږ په کلې کې آمیر دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوه نګ

بيامې دبرېښنا په شانې تېره شوې په څنګ
اوړې په سوکه سوکه را اوړې په غورزنګ
لاردې ترګودره ده زموږ دکورله مخې
درومې په وربوزباندې،رادرومې رنګ په رنګ
ونه دچنارلرې، ښايست دې دنرګسو
خوله دې سپينه پوڅه ده، په شونډوکې دې بنګ١
ستاڅنې دمشکو اوګلونوخوشبويي لري
وشينده عطرونه اوراوپاشه لوه نګ
کوردې رانږدې شه لا ،غمونه دې شه لرې
مينه د زړګي راکړه، له سترګوسره جنګ
ستاځواني دې ښکلې وي دخيال ګرېوان دې څيرې
ګرزم له درخوسره راګرزمه ملنګ

----

١ : پوڅه = پنير

(c) ketabton.com: The Digital Library

شات

نه دې بولې شته نه لاړې نه دې پچه
خوهرشی مرداروې ناولیه مچه
دمچۍ غولوته وګوره چې شات دي
پاچهان يې تل څټي په زياته کچه
دوربښمود چنجیوخولاویاړدي
چې يې اغوندي هرخان دبل له غچه
ناخبره يې ستاخوند په ژبه وکوت
دیارخوله دې و رترخه کړه دغم مرچه
ناپوهي هغه بلاده که پې واوړې
تل به لاس ترزنې ناست يې برخه وچه
نه دې شات وي نه وربښم نه پلاوونه
آزاد ژونددې وي په پت کې بې له کوچه
ستاد سترګود کجلو دارو راکړه
زماتورې سترګې سرې دعشق له لچه۱
لابه څودرپسې ګرزمه ستومانه
خدای دې مه لره د «خیال» له غوتې بچه

۱: لچ = دسترګوناروغي .
دایوه ساري ناروغي وه چې پخوا په کلیوکې ډېره زیاته وه دپښتوژبې په لنډیواوکاکړي غاړوکې يې ډېره یادونه شوې لکه :

شینخالۍ په کلې ولاړه
یابه لچ راوړي یا غاړه

غاړه = والګی=ریزش ،زکام، کله په سکاروې هم اوړي
غاړه =آواز=سندره لکه: «پلانی ښې غاړې لري»
غاړه = غړۍ
غاړه = څنډه ،لکه دګودرغاړه اونور .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناغه

بیرغ به دې په سترګو ښکلو مه چې درځم
ګلونه به له تانه جارو مه چې درځم
ناغه مې دزړه سردرته ساتلی دی هیواده
ګیلې دې په لېمو باندې منمه چې درځم
دمینې ولولې دې چې رسوا راڅخه نشي
په خونه دسینه کې یې ساتمه چې درځم
تصویر دې لکه ګل دپسرلي افغانستانه
دفکر په زانګو کې زنګومه چې درځم
په فال باندې ایمان به په یرغوې کې خوندي کړم
تقدیردی په تدبیرېې اړومه چې درځم
چې ستا دزړه باورد «خیال» په مینه باندې وشي
له سترګو څخه اوښکې تویومه چې درځم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سکڼې ماښام

سترګې دې سرې، ښه دې ژېړه، زلفې دې سپورې
تر مخ دې جارشم ولې خپه یې د سپوږمۍ خورې
پلوشې تښتي لمرپناه کېږي رڼا ډوبېږي
سکڼې ماښام دی شنه یې لمنه رڼه یې ستورې
اوس لاخزان دی شنبلې دې مړاوې سبلۍ چلېږي
په باغ کې نشته زېړی ګلونه څانګې سمسورې
زړه مې خپه دی دژوند ولجه مې دغم توښه ده
په ښارکې غله دې تیرې را ولې زما په لورې
تل خوبه نه وې د ویرد پېښو هسې ناخوالې
پښتانه وایي «کاسې دکبرآخر نسکورې»١
دغه نړۍ ده په لوړاوځوړکې ترڅوچې پایو
«وایي چې نه مرې لابه یې واورې» تردې لانورې٢
شپه به رانغاړي دپلوپیڅې ترسباوونه
بیابه په بڼ کې غوټۍ غوړېږي پرخې به اورې
ته به دزلفوعطرونه وېښې وړانګې به لونې
پېکۍ به ږمنځ کړې سترګې به تورې ګاڼه درپورې
وږمې به ګرزي ګېډۍ به خاندي څانګې به ناځي
زانې به راشي «خیال»به اتڼ کړي ته به یې ګورې

١: دکبرکاسه نسکوره وي .
٢: چې نه مرې لا به واورې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

توبه

ماته وايي په خلوت شه دنيا پرېږده
ددوزخ د اورله وېرې څخه رېږده
وايي ژوند لکه د سيند څپه تېرېږي
دا سپېره نړۍ فاني ده ځنې لېږده
شيخ پخپله نعمتونه دلې غواړي
بل ته وايي ددې رنګې توبه ورې ږده
که يې ورسېږي وس ترکومې ښکلې
په مننه يې نيولې ور ته غېږده
زه چې پل د يارد کلې په لورږدمه
ډاروي مې چې ګناه به لري مې ږده
اوس که غواړې چې ماوپېژنې ځوانه
نو د «س» په ځای د سيال په سرکې «خ» ږده
«خياله»لارخود چړو په څوکو نه ده
دانصاف په سمه کرښه قدم کېږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغم مېچنې

شپې درپسې شمېرمه دلبره راشه بیا
زما دسترګو توره دزړه سره راشه بیا
دمار اوده اسانه ده لټکې په موړ روږدي ۱
درمل ته یې حیران یم پارګره راشه بیا
چې وار دې خطا نشي زه به لاړې درته ځارم
منګی په اوږو کېږده ترګودره راشه بیا
«بنګړي په کې ماتېږي دیارۍ دغه دستور دی» ۲
پخلا به دې کړم ببرته مروره راشه بیا
«سکروټې په ببوزې باندې نشي سرېدلای» ۳
خپل چم راته راوښیه هنره راشه بیا
لمن دتره ږمیو په ګلونه راخوره ده
ګلشن په تاړناده برېځره راشه بیا
لښکې دبڼولکه مرمې راباندې اوري
ټپونه مې شړېږي درمانګره راشه بیا
ترڅو به لا مېچنې په موړ ګرزي دغمونو
د «خیال» سترګې په لاره دې اختره راشه بیا

۱: لټکه = دوه سری مار
۲: په یارۍ کې بنګړي ماتېږي .
۳: سکروټې په ببوزې نه سرېږي .
ببوزی = پکی = بادپکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپم

ماته راکړه لږ د مينې مست شراب
چې مې وباسي له زړه څخه خناب
هريو ول دې ځنځيري ليکلی خط دی
چې مې ولوست ستا د زلفو درست کتاب
دا چې شنه چپنه اغوندې چنګښې
ستا په لوبو باندې پوه يو په حساب
ستنې خپله سپم نيولی وو سپنسي ته
په تپي زړګي يې ننوت تناب
«چې کرې هغه به وربېږې کرګره»
دژوند فصل دی وبال وې که ثواب
په نيلي غوندې خولۍ يې خطا مشه
د اوبو په سرپوستوکی دی حباب
لا د سر سلامتي دليلا غواړم
که هرڅو يې کړم دعشق په اور کباب
دا دې څه لېونۍ مينه وکړه «خياله»
چې يې وتوږلې وچ لکه رباب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودره

د نور چينه دې وچه مه شه لمره درسره يم
دا وړانګې چې را لېږې خياليګره درسره يم
چې پټ دې له بې پتو نه خوندي او سي وطنه
ستاميني ته را غلی يم ځګره درسره يم
يو غږ د جګو غرونو يم له ګران افغانستان نه
له کوټې تر کابله پېښوره درسره يم
د شعر په ولولو کې به دې هم را سره پالم
له لاسه به دې ورنکړم ډګره درسره يم
چې بيا دې څوک په وينو باندې ونه لړي غاړې
عزت ته دې ولاړيمه ګودره درسره يم
د خيال د سر شمله يې تل تر تله هسکه اوسې
زما دهيوادعشقه د زړه سره درسره يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کارمساله کوي

سرپه اوږو ګرزوي پتنګ بلې ډېوې ته ځي
زړه يې په لمبه ايښی دمينې تماشې ته ځي
«څوک چې ورته ووايي افغانه غوړدې سپي يوړ
خپل غوږونه، نه ګوري په منډه دسپي خولې ته ځي»
څه ګټه لنجرومې ته چې خپله خوله يې توره کړه
ښه خوسلايي ده له رنجوسره لېمې ته ځي
وار دی دشيخانو دبربنډوګناهونويې
پام يې له پيالې سره لاسونه يې تسپې ته ځي
«خواره دې شي مينځه چې دمينځې کالي وينځي»
ګوره پهلوان ته دلاسپوڅې ارادې ته ځي
«چاري مساله کوي اولاپي يې بي وهي»
تورې پښتانه وهي وياړونه يې شملې ته ځي
وايي«دمېږي لپاره پرخه هم توپان شي »
«خيال» غريب ته ګوره چې دهري بلاخولې ته ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زړه کې شور لرم بلوا غواړي
لېونی مینه برملا غواړي
د زمانې هسې دستور ته ګوره
«بېره زما واک يې ملا غواړي»

چې د حسن خان دې راغی زه یې ګروکړم
د بنهو په بزګرانو دې هم لوکړم
او س غوبل د بیلتانه راباندې ګرزي
د الف په شانې سیخ وم عشق دې «و» کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دېب سیوری

نوم دې لښته رنګ او بوی دې د ګلاب
جام د بنګویې مستي دې د شراب
زما زړه پرې غړوي د عشق سندرې
تورې زلفې دې تارونه د رباب
د منشور غوندې یې و ښنې په هر لورې
پسرلی دی د رنګو نو ښکلی باب
د ازموږ انار که څومره خوندور دي
خود دوئ خورما به اخلو په ثواب
«که وروري سره کوو دغه متل دی ۱
« چې ترمنځه به تاکلی وي حساب
اوس ملا د خپل چړي په چیغه د رومي
زړه مې ځکه شو د غم په اور کباب
دغه د روند سیوری خو بیا دهغه د بب دی
چې ښایست د شاپېری یې کړ خراب
چې یې تبر کړ د زندان په پنجروکې
همدغو مره وود «خیال» غریب شباب

۱: وروري به کوو حساب ترمنځه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لټون

چېته مروره ده په غرو ،ورپسې ګرزم
څه وکړم مین یم په پلمو ورپسې ګرزم
ګرزمه په دښتو او راګرزم په غونډیو
ستړی او ستومانه په غرموورپسې ګرزم
«وزمه له کلې خوله نرخه وتی نښم» ۱
دغه زموږ دود دی په کلو ،ورپسې ګرزم
څارم ګودرونه اوراغوارمه باغونه
سپوروررپسې نه ځمه په پښوورپسې ګرزم
وایي چې«مړه ګېډه فارسي وایي»کابله ۲
زه خو په هرځای کې په پښتوورپسې ګرزم
شونډې یې موسکالرې لېمې یې مرورې
«خیاله»که خپه وه په توبوورپسې ګرزم

۱: له کلې ووزه له نرخه مه وزه
۲ : مړه ګېډه فارسي وايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هيواد ته

که مې سر دی که مې مال دی که مې تن دی
له دې ټولو څخه خوږ راته وطن دی
د جنت د نعمتونو نښانې دي
که يې دښته که يې غر دی که چمن دی
و يارړاوپت مې له هيواد سره تړلې
که دا نه وي نو منلی مې کفن دی
نو رڅه نشته چې يې جارکړمه له خاورې
اوس مې نذر ورته ايښی خپل بدن دی
که هرڅومره ګوزارونه يې خوړلې
لاتر اوسه له هرچا څخه پتمن دی
که يې لرې شم له غيږې هم د باندې
زما زړه يې په نامه باندې مين دی
زرد چوبې ته زېړ لرګی مه وايه زياره
په پښتو ژبه کې دغه کورکمن دی
د «خيال» زېړ زبېښلی مخ سپېره يې بڼه
د وطن د عشق له غمه لوغړن دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسرلي ته

د بهار موسمه زېرى مې د رباندې
ننداري ته دې رنګونه راروان دې
رنې پرخې امېلونه درته پېېې
په ګلابو کې عطرونه درته خاندې
پورته ګرزي د رمندونه د وريېځو
لاندې ګڼې مرغلرې د باران دې
پلوشې دې ښکلوي د ونو څڼې
د غوټيو امېلونه دې غړواندې

۳۱

خو افسوس دی لا ترا وسه پسرليه
له هوا څخه مرمي را ، اوري لاندې
لا ټانکونه ورانوي د خلکو خونې
په هرلورې ژړا ګانې دي يا ساندې
لا سرونه پرېکوي د بل په امر
غليمان مولاد وينو په ارمان دې
«دا نړۍ خو په امېد خوړله کېږي»
«غرکه لوړدی لارېې شته ده په سرباندې»
«وا يي ژرنده که د پلار ده هم په وارده»
دا ولاړ بهير به بېرته ځي په وړاندې
بيا به تالندې بربښناوې سره ناځي
شين توتيان به اتڼونه درته کاندې
«خيال»به بيا د سباوون ګلونه ستايي
د ګلشن وږمې به ګرزي لاندې باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیوروپ نجونې دې مستې اوبربنډې
خپلې څنې پرې کوي لمنې لنډې
دلته مینه کول عیب نه یادېږي
خو زما په اوږو باردې دغم پنډې

«وايي چې اوبه که څومره زورلري
ځمکه ورته خپله هومره سورلري»
وینه یې که هرڅومره ارزانه ده
مرګ د پښتنو خو ګوره پورلري

۸۸

ستاداتورې تورې سترګې زما خوښې
زوړ د ستوردې ګرزوي راڅخه ګوښې
یووارراشه له نژدې مې تپوس وکړه
«یاردیارد پاره خوري دغوایي غوښې»

ستامینه مې په وینه کې روانه په سیالي ده
پالنه دې په ما افغانستانه په سیالي ده
حیران یمه دوران دزمانې ته چې را اوړي
«میړانه په سیالي وه اوس سپېتانه په سیالي ده»

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرم نشته

په زړه باندې رنځوريمه صنم را سره نشته
د رمل ته يې حيران يمه ملهم را سر نشته
په مړينې نڅاګانې دژوندیو په ماکاندي
تراوسه هم لافکردتوکم راسره نشته !
چې برخې سره وېښې تل زما پله وې سپکه
خپل حق غوښتلی نشمه قلم را سره نشته
دبل په ژبه وېلای شم سندرې اوشعرونه
پښتون يمه دخپلې ژبې غم را سره نشته !
دحسن رنګينې مې له باروتوسره ولاړې
بې رنګه پسرلی يمه موسم را سره نشته
هرچاته مې چې لاس دياراني ورغزولی
په لاس کې يې خنجر نيولی سم را سره نشته
نورمه وژنه صياده فريادونه دبلبلو
دصبرکاسه ډکه شوله زغم را سره نشته
«هم غل وايي چې غله دي هم کوربه وايي چې غله دې
جزاخوبه يې «خيال»ګالي چې ګرم را سره نشته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشهسوار «سنګروال» دښکلي شعر په اقتفا

برېبوکۍ

ښکلی سباوون وومازدیګر وخوړ
توري تروږمۍ راڅخه لمر وخوړ
باغ مو دخزان سېلیو وځانډه
ږیرو له منګیونه ګودر وخوړ
بیامو په دې غرونو کې وباګرزي
ژوند د پښتنو یې لروبر وخوړ
روږدې شوه په کلیواوکوڅوکې
سم یې له وسلو سره لښکر وخوړ
وایي زمانه اخره شوې ده
ګوره چې ګیدړې هم زړور وخوړ
دبې دشورویانو خولاڅه کوې
توغ دآزادۍ یې برابر وخوړ
جاردې شم هیواده «خیال»ته وخانده
ستادعشق غمونوخومې سر وخوړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملايکې

چې هرې خواته خوځمه پېرې راسره ځي
ددوواوړوله پاسه پرښتې راسره ځي
زمادعملونوحسابونه راته ليکي
د ورځې ترمانښامه اودښپې راسره ځي
که زه يخپله سم يمه نوښه مې راته کاږي
خوپل چې بې ګودره ږدم کږې راسره ځي
چې کورته راروان شمه په سترګوکې مې ځاري
له ست کولوپرته مېلمنې راسره ځي
که ښې چارې مې وليکي دښې،اوږې ملکه
په ورځ داخرت کې به پيالې راسره ځي
غلمان به په ماڼيوکې نڅاوې سره کاندي
دحوروبه وربښمينې کجاوې راسره ځي
دباغ په رنګينوکې به سندرې سره بولو
پيالې به دشرابوپيمانې راسره ځي

ډولونه ربابون به غږېږي هرې خواته
اتڼ خومې کلتوردزمانې رسره راسره ځي
له پاسه به دشاتو بارانونه په ما اورې
دلاندې په ويالوکې به شيدې راسره ځي
شيطان به ددوزخ له پنجروڅخه راګورې
دمشکواوعنبروبه وږمې راسره ځي
خوبرخه ددنيا مې له ازله خواره شوې
دژوند په هره پېښه کې خطرې راسره ځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیوې بلا په خوله کې یم په بله باندې اوړم
چې کومې خواته ځمه زولنې را سره ځي
زما په ګرېوانه باندې د اوښکو مرغلرې
د سترګو له چینو څخه رڼې را سره ځي
دااوس مې په ټټر باندې مېچنې ګرزي خیاله۱
د ګرته چې راووزم زلزیلې را سره ځي

۱: مېچن = دلاس ژرنده =بې اوبوژرنده .
مېچنه په لاس تاوېږی ، اوړه یې لوار دي او
ارغستلې یا اوګره ترې جوړوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاشکې

زه به درشم چې ګلونه درنه جار کړم
د لوونګو خوشبويي به دې نثار کړم
لکه ته چې ځنګه ژوبل شوې هيواده
زه پخپله ستا غمونو هسې خوار کړم
چې دې ياد په هر محفل کې چېرې وشي
خدای خو شته دی په نامه دې افتخار کړم
د وجود وينه مې ستا د سر خيرات شه
که داغرونه اورغونه دې ګلزار کړم
ستا له دغه لور بيني نه مننه
چې د مينې په بهير کې دې مهار کړم
کاشکې زړه مې د نظمونو تومنه مومي
چې د شعر په مرغلرو دې سينګار کړم
چې داهره يوه غدۍ درباندې راغله
ستا په مينه کې يې شومه د انګار کړم
تل د «خيال» په زړه کې دغه ارمان ګرځي
چې دې غاړې ته زېړي ګلونه هار کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پایله

دزاهد په خوله کې ګرزي سپينې حورې
دجنت په نعمتونو کې مشهورې
دی پخپله نذرانې ګڼي په ګوتو
مورېته وايي چې وهئ په جنګ کې تورې
اوس يې پای شو دهيوادلپاره دغه
چې له خپلوځالو ووتې مستورې
نن چې ځنې دوطن ګلالۍ وينې
دګاونډ دتورمخانو دې مزدورې
چې يې مچ په پلونه پرېښودله نازه
په عربو کې شيخانو ته مجبورې
څوک چې پاته شوې دلې روغې رمتې
لوغړنې خوياکونډې دې يابورې
نه يې مال شته نه خواره نه درملنه
«خياله» ګرزي په غمونو کې رنځورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړه غږ

څه راته خاندې ګودرخونه یم
ګوډی د ویر شوم اخترخونه یم
ولې مې څارې پخپل وطن کې
سپېره کودی یم ګوهرخونه یم
کلې زما دی واک یې دتا سي
ترټې مې څته سوالګرخونه یم
جهادچې فرض وو ټولوادا کړ
اوس چې غریب شوم رهبرخونه یم

۹۶

دشګوپانې شوم د رودپه غاړه
ورو وروندړېږم کمرخونه یم
زه یو افغان یم غلیمان ډېردي
توره لرمه لشکرخونه یم
مه رانه تښته دهوسۍ خورې
مین به یمه خطرخونه یم
څپانده سیندوم په خوږ بدل شوم
غېږې ته راشه ژورخونه یم
«چې برخې وېښې مېړونه ګوره»
ښکلی زلمی یم ببرخونه یم
لږ مې درپټ کړه ترپلولاندې
«خیال»درسره دی بهرخونه یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

جرس

که یې غشي دي که دام دی که قفس
که یې چوف دی که یې کوډې که محبس
څو چې موږ په بهیرونو کې روان یو
د کاروان سره به زوږ وي د جرس
د هیواد د غمېږې مینه مې په زړه کې
لکه وینه داسې ګرزي هر نفس
که غلیم د رته هرڅو مره ګلالی شي
په منګولو کې یې مه ورکوه وس
«چې پیشو یې د پخو غوښو کښی کړه » ۱
زما صبر خو دې خدای لره وي بس
«که د سرو زرو چاړه دې وې په لاس کې ۲
دا متل دی څوک یې نه منډې په نس»
«خیاله»زړه دې د لونګو خوشبویي شه
چې په خپلو غرو یې وېښې په هوس

۱:پیشو یې دغوښو کښی کړه .
: پیشو= پشي = پشه = پشک .
: کښی=ساتونکی=پیره دار=محافظ=څارګر
(په تېره بیا د کروندو ،باغونو او کښتونو لپاره.)
۲:چاړه که د سرو زرو هم وي سړی یې په خپل
نس نه منډي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلاب

په زلفو کې مې وټومبه ګلاب راغلی یم
وربل ته دې له یار څخه ځواب راغلی یم
له څانګې یې راپرې کړمه ډالۍ د تالپاره
مامه مرورېږه په ګوتو کې خراب راغلی یم
په رنګ کې ستاد مخ سره سیالي ته لوېدمه
ځواني مې درنه جار شوله خناب راغلی یم
ګلپاڼې مې لانه وې غوړېدلې سباوون ته
بې وخته نیمه خواشوم په عذاب راغلی یم
دزنې په خولو مې اوبوه تازه به او سم
چې مړاوی درنه نشمه کریاب راغلی یم
یوه زېرمه د عطرونو یم یو راز خوږې مینې
د «خیال» کرلی ګل وم په شباب راغلی یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کجل یووړ

زړګی مې له کوګل څخه منګول یووړ
آرمان د خوږې مینې مې وربل یووړ
یو مرغه وو سلو لو مې ورته ایښې
صیاد د زمانې رانه اول یووړ
بلبل د پښتو ژبې مې له بڼ څخه
د خاورولاندې قبرته کابل یووړ
تاریخ مو له لرغونو خزانو سره
د سیمې غلیمانو په یرغل یووړ
مشال دیار د مخ زماله لاسه
بېلتون له پلوشو سره په چل یو وړ
یو عشق د ولولو مې د وطن په نوم
د شعر په مرغلرو کې غزل یووړ
د «خیال» د زړه بورا یې په لټون وو چې
وصال د تورو سترګو کجل یووړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څوک ښه وایي که بد وایي که رد
له آمو تر اباسینه مې خپل حد
زه خوشحال د چا په ږیره دعوه نکړم
دا وطن مې هم د پلار وو هم د جد

له ولجو سره دې نه یم ځلور بوله
ما د ښکلې خاورې مینې ته د ربوله
که مې سر د خپل وطن په مینه ورکړ
د ژړا په ځای سندرې په ما بوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوچیانو غږ

هرګهیځ له ځګرخونه سره لېږدو
موږکوچیان یو له بېلتونه سره لېږدو
خپلې کډې باروو دچرګ په چیغه
لوڅ لغړله سباوونه سره لېږدو
ورشوګانې مو دغلو په ولکه ولاړې
لکه زانې اوس له یونه سره لېږدو
دخېموزړې تړانګې مو په شادي
درپه درله شواخونه سره لېږدو
بې منزله پړاوونه دې وهو يې ۱
وږې تږې له ژوندونه سره لېږدو
دتوپان په اوږوبار دمرګ په لورې
دغمونوله تړونه سره لېږدو
لاترڅوپورې به ګالودغه ستونزې
«خياله» راشه له غبرګونه سره لېږدو

۱: پړاو = تم ځای = فرسخ
پړاو = مرحله =(دپړاو اصلي مانادکاروانونودتم کېدلو ځای ووخو دتلوراتلو اولېږدېدنې دعصري وسايلو د رامنځ ته کېدلو سره سم پخوانيوکاروانونواوپړاونوهم نوې بڼه ونيوله اوپړاو دنويواړتياوو له مخې خپل ځای مرحلې ته ورکړ ځکه چه پښتو ژبې مرحلې ته کوم نوم نه درلود نواوس پړاودمرحلې په ماناودوپيداکړاوکله چې پخواني شوروي اتحاد دجدې په شپږمه نېټه په اقغانستان يرغل وکړنو،نوې مرحله او يا نوې او متکامل پړاودومره ډېراستعمال شوچې دهغه اصلي مانابېخي هېره شوه .) له کابله ترغزني پورې دلارې واټن شپږ پړاوه وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

چړايي

ته چې سترګې تورويې په سلايي
مابه و باسې له ښاره جزايي
چې د ځنيو توري لړې دې بادېوسي
لکه تورماران چې ګرزي هوايي
ماد زلفو په دورو وهې له پاسه
چې درخبر مه د عشق په چړايي
اوس چې عمر تېروم په پرد بسي کې
په ديدن پسې دې ګرزم سودايي
دوطن دميني تا وته خولاګوره
کړوي مې لکه اور د کړايي
چې در وګرزمه بېرته له بهره
مستوه مې د خندا په دوايي
که دې پام رابانديې نيسې د زړه سره
ستاله خنګه به د بره شم کرايي
وايي هله زلزله راشي په ځمکه
چې ستو مانه شي ښکرونه د غوايي !
چې د «خيال» په وطن هره غدۍ راشي
غمازان يې بولې برخه طلايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسمان تېغنه

چې پرون یې په ماولګاووتور
اوس خودوئ لره پخپله شوپېغور
«که د بل لپاره څاکیني په پټه
دی به خپله په کوهي کې شي نسکور»۱
ټول وطن یې رانه وشپېلاوه لاړل
«موږ خپل پور ورڅخه غواړو دوئ لانور»۲
لا یې سر وربانده خلاص نه دی په کچه
چې «د سیال خواړه یا پوردې یا پېغور» ۳
که هر څو د اسمان تېغنه ګرزي پورته
سریې مځکې ته راکوز دی لکه ښکور
«لا په لپو وچوي د سیند موجونه» ۴
نه یې بر ورته مالوم دی نه یې سور
خوپتنګ که د ډېوې په سر کړېږي
د خپل سرسودا یې بیه ده د اور
چې د «خیال» د بخت توتي له ګورته ووت
نه یې پته په بهرشته نه په کور

۱: چې بل ته څا کیني پخپله پکې لوېږي .
۲: موږ خپل پورغواړو دوئ لانور.
۳: د سیال خواړه یا پوردې یا پېغور .
۴:دریاب په لپه نه وچېږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډوله وهم دې چېرې

عشقه جنون دې چېرې خيالي ليلا دې چېرې
ځيرې ګرېوان مې ګوره څمه صحرا دې چېرې
زما دزړه په پولو بېلتون خېمې وهلي
وايه غورزی دې چېرې بله بلوا دې چېرې
«ته چې له ستر ګو څخه ميده رانجه پټوې»
دښو غشې چېرې دمينې غلا دې چېرې
ځای دې دمخ په غولې وړانګې دې شونډو ته ځې
پېزوانه زانګې چېرې زېړه رڼا دې چېرې
له پورې غرونو سره ستا ازانګې ګرزي
«ډوله وهم دې چېرې دغرډنګا دې چېرې»۱
ځرک له ختيځه وهې وړانګې لو بد يځ ته لېږې
لمره راخېږې چېرې دنور رڼا دې چېرې
ستاد قلم په څوکو ساندو ځړيکي ګرزي
«خياله»وطن دې چېرې دغم ژړا دې چېرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چل او ول ....

ته چې سترګې تورويې زه در پو هېږم
زړه مې بيا ټکورويې زه درپو هېږم
په دې چل کې خويو ول لرې چلبازې
غوړې څنې سپورويې زه درپو هېږم
نن دې غشې دبڼو په ماشه کړې
چې په چا يې اورويې زه درپو هېږم
که هرڅو مره په نخرو راسره ګرزې
زما مينه نورويې زه درپو هېږم
چې زما دزړه جنډې دې راکښې کړې
بخت مې بيا نسکورويې زه درپو هېږم
تورې زلفې دې دورې دمحتسب دي
چې مې څومره پې وهې زه درپو هېږم
ته هغه نوی توپان د يوې غدۍ يې
د «خيال» کلی ورانوې زه درپو هېږم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنه

ما و ګوره ريباره ښکلی ځوان ی يم کنه يم
درخو ته يم راغلی ادم خان يم کنه يم
دعمر په اوږدو کې زولنې دي شرنګوم يې
زندان زما په برخه دی افغان يم کنه يم
کاروان د سبا وون مې د ما ښام په ګوتو کېوت
دژوند په تر ږميو کې روان يم کنه يم
بهار و مه رنګونه مې سپليو رانه يو وړل
اوس زېړ زبېښلی برېښمه خزان يم کنه يم
چه واک د آزادۍ مې دغليم په ولکه درومې
په توره کې اتل د هر زمان يم کنه يم
په مځکه ننوزم کړولی مې څوک نشي
څټک د غليمانو ته سندان يم کنه يم
له غرونو ګړنګونو څخه سرباسمه «خياله»
دژوند په بدو پېښو کې توپان يم کنه يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلبېل

زه شاهين د لوړو غرونو وم تا اېل کړم
يا ره څنګه دې د څڼېو په دام ښکېل کړم
چې مې کورته ير غمل د رسره بيا يې
زه خوشحاله لېونی نه يم چې به ځېل کړم
مېن زړه دې برمته را ښخه وړی
لکه ستوري له مداره دې رابېل کړم
که د مېنې ګړندی دې نه را لېږدي
راته وايه چې مې وينه در ته تېل کړم
په وطن کې وچکالي ده لامبو زنې
رڼې پرخې به د او ښکو در ته سېل کړم
خپل تټر مې لکه ډال در ته نيولی
د ښو به ستنګرو نو دې غلبېل کړم
ستا له هسې لوربينې نه مننه
د يار «خياله» چې دې غاړې ته امېل کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمی

غمی زما خوږ ورور وو البته زما د پنځو ورونو څخه چې څوک شهید او څوک په خپل مرګ له دې نړۍ څخه ولاړ د بدل غمی مې وروستنی ورور وو چې د همدې کال ۲۰۰۲ د ډیسمبر د میاشتې په ۱۲ نېټه یې له نړۍ څخه سترګې پټې کړې ،له همدې کبله مې له دې لاندې شعر سره د خپل مات زړه څړیکې د شعر له ولولو سره ملې شوې، الله دې پرې ورحمېږي .

زړه مې شین دی له غمونو مې زړه شین دی
نن مې بیا د سر په خونه کې ناورین دی
د غمي د مرګي غږ را باندې وشو
چې له رنګې د نیا ګۍ څخه یې تلین دی
ژوند مې هسې هم روان وو په سکروټو
دغه ویر په ما له هر څه نه سنګین دی
خپل ټټر مې هرې پښې لره سپر وو
اوس مې ټول بدن چې وخوځوې خوږین دی
په هیوادکې لاد وینو باران اورې
زړه مې ځکه د غمونو اباسین دی
د ژوند ونده مې د څړیکو لویه پانګه
«خیال» چې سترګې غړولې دې غمګین دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمرګي ښامار راغلی دی غمی وړي
زه يې وينم له ګوګله مې زړګی وړي
دلېمو څخه مې وينې راڅڅېږي
چې زمادبخت له څانګې نه ببری وړي

غمی تل راڅخه ولاړ او زه په غم کې
له سوچونو سره پاته په تورتم کې
په هغه باندې دخاوروامبارپربوت
زه يې پرېښودم يوائې په ماتم کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نسکور

يو مې کلی رانه پاته يو مې کور شو
يو مې عشق د ګل وطن را باندې پور شو
تشه لاسه اوس به خپلې ګوتې مروړې
چې يرغل د بربکيو په دې لور شو
«پکه دغه دې لا بله لو يه سپکه» ۱
د زاهد د ګناه تور، راته پېغور شو
د ازمالېونی زړه کله صبر برې
د جنت په شان هيواد مې راته اور شو

« اوس واده د بسوګۍ ورځخه جوړ دی » ۲
چې د جنګ غبار مو کم نه شو لا نور شو
«يو مې توري پيشو لاس په خوله ځټلی » ۳
جام د بخت مې په يرغوې کې نسکور شو
يو ګزمې د بېلتانه را سره ګرزي
بل مې تن له ډېره غمه سوی سکور شو
د اشنا ګړ ګوتي ځنې غوړې نشوې
نن مې ځکه د خپل مخ پستوکی سپور شو
د وطن د غرونو باده را چلېږه
که ګلشن د «خيال» د هيلو پې سمسور شو

۱: پکه دغه دې لا بله سپکه
۲:د بسوګۍ واده ورځخه جوړشو ، (وځنډېده .)
۳: لاس يې توري پيشو ځټلی ، (بد مرغه دی .)

(c) ketabton.com: The Digital Library

زولنې

ماوېل زه به درته دام ږدم له دانې سره
اوس خوته راغلې له مستې يارانې سره
زه په ګردوزيارتونو ګرزېدمه
ستاپه مينه کې د سرله نذرانې سره
ګام په ګام درسره ګرزم لاس تړلی
ستادزلفوله وربښمينې زولانې سره
نوربه وشکوم دصبرځنځيرونه
څه به ځان سمبالوم له زمانې سره
لاتر څوبه بدرګه درسره ځمه
نورمې پرېږده دوصال له خزانې سره
په وربوز باندې به نه راسره ګرزې
«خيال»ته وګوره له مينې مستانې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه پښتون نه هزاره یم نه تاجک
نه ترکمن یم نه بلوڅ یم نه ازبک
زه افغان یمه له ځانه راته ګران دی
دوطن د پاکې خاورې هر څپک

۱۱۴

د ښو نېزې دې ولې په هر لورې
خوزماله زړګي وزي پورې ورې
مورېې څکه سپېلني ورته لوګی کړل
دیارسترګې بې کجلو تورې تورې

وانه

چې زما د مینې درمند دې چانه
راته وایه ګرانه څنګه دې ګانه
د زړګي ستنې مې مه وله، نړېږي
چې دې بیا په ماشه کړي دې بانه
داتور مخې یې دعوه لري په زغرده
ته به وایې چې خپل مال یې دی وانه
که مې بیا د زړه غورزی له واکه ووزي
روغ غوړونه به یې دواړه شي کانه
دیار څنګ ته به په سپینه رڼا ورشم
که د «خیال» د نصیب ستورې شې رانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ دې وشړو ، ته بيا راشې هجومه
نابللې مېلمنه راځخه درومه
که موبېرته پخواني سوتې ته لاس کړ
بيابه وزې له دې غروځخه په کومه ؟

مستې مخ دې د شيد و د سر پېروی
نن يې وينمه پلودې يو يستوی
چې په سترګوکې ستونه راته کاندې
دغه ښکلی خوی دې بربنې راته نوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نذر

زه چې مینه درکوم ته مې ترټې ۱
لا مې ولې له دیدن څخه رټې۲
زما پام دې دګربوان په پولوګرزي
که یې غوارې د سرنذر مې ګټې
مین زړه مې د اوربدوغمونوجېب دی
چې هرڅویې په منګولو پلټې
که پاچاشې د پره دو ترحکم لاندې
هرمهال به دغلیم کاسې څټې
توري سترګې دې بازان دلوړوغرونو
چه زمادزړه په سروهي غوټې
اوس به لرې شې دخیال دسینې دوړې
زه چې اورم د پښتوخوږې ټپې

۱: تره ټل=تهدیدکول = غوربتاوکول ،چې
دتصادف له مخې دانګلیسي «له تریبټ»
Threat (ګوش مالي) سره برابر شوی

۲ : رټل= محروم کول = شړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کاڼي زړه

لا د جنګ په نیلي سپورېږ زغلوې یې
دلته وینې دې ارزانه تویوې یې
لا یې څو په توکمونو سره وېشې
یو افغان دی د پېړیو بېلوې یې
یا په جنګ یا په ولجو یا په دمونو
ستا په فکر سادګان دې غولوې یې
په سینه کې دې د کاڼي زړه درېږي
لا د غم د وبا اوردی بلوې یې
ګوره سر او مال به دواړه پکې بایلې
دا په غرونو کې بازان چې اېلوې یې
ستا د سرو سترګو ازغی لکه چې «خیال» وو
اوس دې کېږوت په منګولو ژوبلوې یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

داغ دبې پټي دې د لمن په برخه مه شه
ترخې او ځوځان دې د چمن په برخه مه شه
خاوره دې که خپله وي ولکه يې د پرديو
هسې پاچاهي دې د وطن په برخه مه شه

،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،،

دزړګي د مينې ګل مې، په هغې مهينې ګرودی
چې په «د» پسې يې «ر» توری په «خ» پسې يې «و» دی
د آشناله تورو زلفو د عطرونو وږمې پاڅي
چې کرلې يې ګلونه په لوونګو کې يې لودی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوم

خ=خيالي وربل دې په ما واچوه درپټ مې کړه
ماتر وزرولاندې وپېچه وا سکټ مې کړه
ی=یو ائې ستاپه توروسترګوکې درمل لرم
په زړه رنځویمه جانانه روغ رمټ مې کړه
ا=اوس چې اجل دتا دمخ ډېوې ته راوستم
دمینې اوردې راته ولګوه ستڼ مې کړه
ل=لړمې په غبږه کې دزړه خواته درکېکاږه
تل به دې ژوند سمبالوم د اوږې مټ مې کړه
م=مستې زما نصیب په تا پورې تړلی دی
دوصال برخه راکوه دکلې چټ مې کړه
ح=حیرانه ولې راته ګورې سپېلنی دې شم
راشه زما په ټټر وغزېږه کټ مې کړه
م=ماته په کمه سترګه مه ګوره مین دې یم
له خپل ښایست سره مې سیال وګڼه غټ مې کړه
د=دغرونو خیال یم که مې اېل درسره ساتې نو
دخولې تریاک دې په ما ولوروه لټ مې کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوروړی

داویاندچې ګورې دهمدغه ښار وګړی دی
دادغلیمانودغدیودجال غړی دی
بیازموږ دلپولپواوښکو څخه باج غواړي
دبې دزمانې مو ،لادوینوپوروړی دی
کله یې داغرونه اوسیندونه لېږدولای شوای
جام یې دغلبېل په شانې، پړی یې اومړی دی
بیایې دالېوه کومې رمې لره ساتلی دی
بیایې دتابوت په منځ کې ایښی لکه مړی دی
غبرګې پنجرې مې دسینې دقفس ماتې شوې
زړه یې په منګولو کې ژوندی راڅخه وړی دی
«خیاله» دغه نوربه ترمنزله پورې څنګه ځي
دابهیرد اوو اوښانولاپسې نیمګړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الماس

زړه مې کټ کټ لکه ماشوم د رپسې ژاړي
ستا د مهينې ځوانۍ مينه رانه غواړي
د زلفو هر و ېښته دې لښته د لوونګو
د لاس منګولې دې سکه د زمري داړې
لکه شاهين په چنارونو کې دې غواړم
د جګو غرو کوترې چېرې رانه ولاړې
د سپين تندي خال دې الماس د کوه نور دی
له ډېره خياله دې د خولې خبرې لواړې
د اروپا تر بهار اوړی ښايسته دی
نجونې نسونه لوڅوي لمنې نغاړي
زما په فکر کې رنې راسره ګرزي
که يې هر څو مره هېروم د ګود رغاړي
د «خيال» له سترګو سره سترګو ټکر وکړ
اوس يې د زړه ګونبزه شنه لمنې شاړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وطنه

دزړه په سرباندې مې ځای لرې وطنه
دلوړوغرونوپه لمنوکې پلنه
په هره لوېشت دې دلمانځه سجده رواده
دمسلې غوندې دې پاکه ده لمنه
چې کوم ابلیس دې په ویاړونولګېدلی
په ماته ژامه دې شړلی دی مننه
هره دره دې یوه زانګودهوساینې
په هر بچي باندې دې ډېره لورېینه
که دې هرڅوپه راکښونوباندې ولو
لادې پرانستې راته غېږه ده پتمنه
ددښتوهربوټې دې څانګه دلونګو
غردې په رنګ کې ښایسته دی له چمنه
دتاله پت سره مې ژوندترلی وینم
له سر اومال سره دې فرض ګڼم پالنه
که دې زماد وجود وینوته وي اړه
په دواړو سترګو مې منلې ستابلنه
دتادجګوغرودڅوکوبلاواخلم
والله چې ډېر راباندې ګران یې زماتنه
خیاله که زړه ته دې ارام لیدلی نه وي
دهیوادخاوره درنځونودرملنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر

شعر خپلې ځواني لره پسول غواړي
وزن لره تله غواړي تول غواړي
کله ردیفونه، قافیې لري
ښکلو کلمو لره کچکول غواړی
ښې استعارې او کنایې لري
ښې او منځپانګې لره شپول غواړي۱
مستې ولولې یې په بیتونو کې
ګڼو انځورونو ته کهول غواړی
زړونو ته خوندونه او جذبې وېښې
ساری او تشبه لري سمبول غواړي
ښایي مفکوره او تخیل ورته
حسن او احساس ورسره ټول غواړي
کارېږي له زړه سوي او خواخوږي سره
مینه د پیمخوبډه بول غواړي ۲
«خیال» یې چې سالار د تصویرونو شي
بیا نو داتڼ لپاره ډول غواړي

۱: شپول=پنډغالی
: شپول = هاله
۲:بډه بول=ښکاره=څرګند=په ډانګ پېیلې

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library